VIENYBĖ

78 M. 16 N. | Telefonas: APplegate 7-7257 | 1964 M. BALANDŽIO (APRIL) 16 D. | 192 Highland Boulevard Brooklyn 7, New York | KAINA 20 C.

AKTORĖ RŪTA LEE-KILMONYTĖ, grįžusi iš Lietuvos, susitinka su New Yorko lietuviais. Jos grįžimo proga bal. 10 d. Amelia Sinušienė su sūnum Walter savo rezidencijoje Brooklyne surengė priėmimą. Dalyvavo (iš k. į d.) - J. Valaitis, V. Tysliavienė, A. Sinušienė, Rūta Lee-Kilmonytė, I. Trečiokienė, O. Valaitienė, J. Stukas, A. Karvelienė. Antroje eilėje: D. Jonaitienė, Pr. Lapienė, Br. Spūdienė, A. S. Trečiokas, O. Alytienė, A. Povilauskienė ir M. Diržienė. Sekančią dieną Rūta Lee išskrido į Los Angeles, Cal.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Geografiniai Lietuva Europoje, bet kultūriniai-politiniai, ar tik dabar ne Azijoje? Politiniai, gal būt, atsidūrė net praėjusiame šimtmetyje, nes stipraus imperialisto-kolonialisto naguose. Tiesa, De Gaulle mano, kad Europa nusidriekianti iki Uralo. Temą "Rusija ir Vakarai" (Kas jungia, kas skiria) svarsto trys akademikai amerikiečiai naujausiame Slavic Review žurnalo nr. Ar Rusija kada nors priklausė Vakarams? Ar priklauso ji dabar? Kas Vakarai? Kas Rusija? Kokia abiems ateitis? Tai klausimai, kurių išsprendimas paliečia mūsų tautą, todėl lietuviui įdomūs.

*

Istorijos profesorius ir Rytų Vidurio Europos studijų centro direktorius Columbia u-te Roberts prisimena įsikarščiavimą, kuriuo patys rusai praėjusiame šimtmetyje svarstė "Kas tai yra būti rusu?" Cituoja Sir Isaiah Berlino žodžius veikale "The Soviet Union, 1922-1962": "Rusų publicistai, istorikai, politinių teorijų sudarinėtojai, visuomenės klausimų svarstytojai, literatūros kritikai, filosofai, teologai, poetai, žodžiu, visi, nuo pirmutinio iki paskutinio, nepavargdami ilgais raštais vis svarstė, kad tai yra

Tęsiama 4 psl.

Rūta Lee apie viešnagę Lietuvoje

Rūta Lee-Kilmonytė, kurį su savo tėvais Lietuvoje praleido penkias dienas, sugrįždama į Hollywoodą, porai dienų buvo sustojusi New Yorke.

Pereitą penktadienį, balandžio 10 d., ji susitiko ir su vietos lietuviais veikėjais Sinušų rezidencijoje jos garbei surengtų priešpiečių metu.

Rūta gyvai papasakojo savo viešnagės Lietuvoje įspūdžių, o pabaigai įkalbėjo į juostą interview su Jokūbu Stuku ir Jonu Valaičiu. Tasai pasikalbėjimas, vietomis kiek sutrumpintas, buvo perduotas per radiją balandžio 11 d.

Manydama, kad skaitytojams bus įdomu patirti nors dalis Rūtos įspūdžių, Vienybė tą interview pateikia ištisai.

Stukas: Dabar prie mikrorono turime lietuvaitę, Hollywoodo aktorę Rūtą-Lee Kilmonytę, ką tik sugrįžusią iš pavergtos Lietuvos. Rūta yra pakeliui į Hollywoodą ir sustojusi čia New Yorke. Teko Jonui Valaičiui ir jūsų radijo direktoriui garbė susitikti su panele Kilmonyte ir pasidalinti įspūdžiais iš jos kelionės ir viešnagės Lietuvoje.

- Panele Kilmonyte, kaip jums atrodė viskas Lietuvoje? Pirmiausia, ar kraštas jums patiko?

Rūta Lee: Dabar teisybę jums galiu pasakyti. Daug esu girdėjusi apie Lietuvą... Ir dainose, ir poemose, ir dailininkų darbuose ir visada toji Lietuva atrodė labai graži. Niekas nemelavo. Lietuva tikrai labai, labai graži, ir man labai įdomu buvo ją pamatyti. Ir dabar, kai aš ten buvau, visa Lietuva buvo sniegu apdengta, tai man dar įdomiau buvo, nes mes Kalifornijoje mažai matome to sniego. O tikrai tėvai ir visi nemelavo, Lietuva tikrai graži.

Stukas: Vykote ten, kiek teko spaudoje skaityti, aplankyti savo sergančios bobutės. Kurioje vietoje ji dabar gyvena?

Rūta Lee: Ji pirmiau gyveno Klaipėdoje, o dabar atvežta į Kauno Kliniką. Dabar ji ten prižiūrima, ir valdžia man pasakė, kad leis parsivežti į Ameriką. Tikiu, kad man teisybę sakė ir gal po trumpo laiko galėsiu bobutę parsivežti į Kaliforniją.

Stukas: Tikrai įdomu. Kokias kitas vietoves teko aplankyti?

Rūta Lee: Pirmiausia buvome Vilniuje. Iš Vilniaus važiavome į Kauną, paskui iš Kauno važiavome gimines pamatyti Dauguose, paskui į Varėną, vėl grįžome į Kauną, paskui į Vilnių, Maskvon ir tada Amerikon.

Stukas: Dar, prieš perleidžiant mikrofoną Jonui Valaičiui, norėčiau paklausti apie Lietuvos jaunimą. Teko matyti keletą nuotraukų, kuriose Tamsta esate su Lietuvos jaunimu. Kaip tas jaunimas jums atrodė Lietuvoje?

Rūta Lee: O, klausykite, visi lietuviai, ar jie Lietuvoje, ar čia-labai nuoširdūs žmonės. Tas jaunimas taip gražiai mane priėmė. Jie vyksta gastroliuoti į kitas vietoves, ir man pademonstravo visą savo spektaklį, kurį atliks vairiuose koncertuose. Davė man visokių dovanų. Lankėmės pas juos, kai Juozines šventė, o mano tėvas yra Juozas, tai ir

Tęsiama 2 psl.

Vienybiečių Amelijos Sinušienės ir sūnaus Walterio surengtame priėmime jų rezidencijoje Rūtai Lee-Kilmonytei grįžus iš Lietuvos, viešnia pasidalino savo įspūdžiais su New Yorko lietuviais. "Turime susirūpinti Lietuvos jaunimu",–Rūta pareiškė.

Rūta Lee apie viešnagę Lietuvoje

Atkelta iš 1 psl.

jam padovanojo lietuviškų juostų, ir gintaro davė parsivežti. Labai, labai malonūs žmonės, o jaunimas labai įdomaujasi, kaip mes gyvename, ką mes darome, kaip mes mokinamės, kur mes dirbame ir t.t. Man atrodo, kad būtų geriausias dalykas, jei mes galėtume dabar tą jaunimo grupę ar kokį nors ansamblį parsivežti Amerikon gastrolėms, parodyti jiems, kaip mes čia gyvename, ką mes darome. Man atrodo, kad tai jiems būtų labai įdomu.

Stukas: Girdėjau, kad net išmokinote Lietuvos jaunimą kaip "twistą" šokti.

Rūta Lee: O - taip. Jie mane klausinėjo apie Marilyn Monroe ir kaip "twistą" šokti. Palikau jiems keletą albumų amerikoniško jazz.

Stukas: Tikrai įdomu. Dar norėčiau vieną dalyką paklausti. Kaip jums atrodo lietuviai, ar jie liūdni, ar jie patenkinti savo gyvenimu?

Rūta Lee: Man atrodo, kad Lietuvoje dabar dar vis liūdna. Tie žmonės labai malonūs, jie mane gražiai priėmė, stebisi, kad kalbu lietuviškai nemačiusi Lietuvos, kad tėvai mane išmokino lietuviškai kalbėti.

Man atrodo, kad jie labai mylėtų, jei mes dažniau, tankiau pas juos atvažiuotume ir kad jie galėtų lankytis pas mus. Žinot, būtų geriausias susipratimas - vistiek klausykite, jie lietuviai tenai, o mes lietuviai čionai; mes užjaučiame juos ir reikia daugiau rūpintis vieni kitais, aš manau.

Stukas: Tikrai. Ir aš taip sakau. Labai gera ir malonu girdėti, kad Jūs apsiėmėt vadovauti, kaip "Mistress of Ceremonies" mūsų milžiniškai Lietuvių Dienai Pasaulinėje Parodoje šių metų rugpiūcio 23 d. Kad Dievas duotų, kad iš Lietuvos atvyktų į Parodą koks išlaisvintas lietuvis pamatyti tą mūsų programą.

Rūta Lee: O, taip, jie stebisi Lietuvoje, kad mes čia rengiame visokias lietuviškas dienas ir kitokias pramogas. Manė, turbūt, kad mes jau ištautėjome. Žinote, negauna tų visų žinių, kaip reikiant. Tai jiems bus įdomu, aš manau. Reikėtų ir jiems nuotraukų iš tų įvykių nusiųsti.

Stukas: Dabar perleisiu mikrofoną Jonui Valaičiui. Jisai, manau, taip pat turi keletą klausimų. Paskui aš baigsiu.

Valaitis: Tai malonu, panele Rūta, jus atgal matyti savo gimtinėje. Nors ir mes visi esame lietuviai, bet visi, Jokūbas Stukas, ir pati, ir aš - esame Amerikoje gimę. Ir mūsų įspūdžiai Lietuvoje, galbūt, daugiau reiškia Lietuvos žmonėms, negu, sakysime, tiems, kurie iš Lietuvos išvažiavo. Ar jus gražiai priėmė?

Rūta Lee: Labai gražiai. Tie žmonės labai malonūs, ką aš norėjau daryti, tai tą ir padariau ir viskas buvo labai gražiai suriktuota. Nieko negaliu peikti. Labai gražiai priėmė.

Valaitis: Ar visi, kurie jus priėmė, buvo lietuviai ar rusai?

Rūta Lee: Lietuviai.

Valaitis: Lietuviai? Nebuvo nei vieno ruso?

Rūta Lee: Nė vieno ruso.

Valaitis: Kitų tautų žmonių irgi nebuvo?

Rūta Lee: Nebuvo. Vieni lietuviai.

Valaitis: Ar gal kvietė Jus pasilikti Lietuvoje?

Rūta Lee: Norėjo, kad pasilikčiau ilgesniam laikui. Labai prašė, ir aš manau, kad teisingai, iš širdies, kad atvažiuočiau atgal, norėjo man parodyti kitas Lietuvos vietoves - Palangą ir kt. Sutikau labai daug žmonių - artistų, jaunimo, filmų režisierių, ir kt. Mes daug ką turėjome kalbėtis, be politikos, be ko. Daug ką turėjome kalbėtis. Jie juk lietuviai. Jie įdomaujasi, ką mes darome, jie nori žinoti.

Valaitis: Ar susikalbėti lengva buvo lietuviškai?

Rūta Lee: Na, klausykite, aš nelabai gerai lietuviškai kalbu...

Valaitis: Puikiai kalbate lietuviškai.

Rūta Lee: Na, bet man reikia daug lietuviškų žodžių ieškoti ir man ne taip lengva lietuviškai išsireikšti. O, be to, mes čia pripratę maišyti tuos žodžius, ar ne? Vienas lietuviškai, kitas amerikoniškai ir taip pusiau lietuviškai, pusiau angliškai ir tenai šneki. Bet aš manau, kad, jeigu būčiau pabuvusi Lietuvoje kokias dvi savaites, būčiau geriau išmokusi lietuviškai kalbėti.

Valaitis: Pakaktų, pakaktų... Ar sutikote angliškai kalbančių lietuvių?

Rūta Lee: Taip, keli buvo, bet vistiek studentai mokinasi arba angliškai, arba prancūziškai, rusiškai, žinoma, buvo keletas, kurie ir angliškai kalbėjo.

Valaitis: Be anglų kalbos, ar kitomis kalbomis kalbančių yra daug?

Rūta Lee: Vilniuje tai daug yra. Yra daug lenkų, ir ko daugiau? Maišyta, visokių yra.

Valaitis: Na, taip. Dabar - užrašai. Vilniuje, Kaune ar Klaipėdoje, ar metasi į akis lietuviški, ar rusiški užrašai ir bendrai kaip jaučiasi rusinimas.

Rūta Lee: Man atrodo, kad jie vistiek išsilaiko lietuviškai. Žinote, rusų ten yra gana daug ir jų ranka ten padėta. Bet vistiek lietuviai labai stengiasi išsilaikyti lietuviškai.

Valaitis: O kaip Lietuvos valgis patiko?

Rūta Lee: Labai patiko! Bet jo mes ir čia turime, taip kad aš ten nieko naujo nemačiau.

Valaitis: Kaip žmonių apsirengimas? Ar gali iš karto pažinti amerikietį, ar skiriasi?

Rūta Lee: Labai gali pažinti. Žmonės sustoję ant gatvės ir žiūri, lyg nematytą žmogų, lyg iš dangaus nukritusį. Spalvos labai tamsios, jie stiliaus gal ne-

Tęsiama 5 psl.

Rūta Lee-Kilmonytė pasikalbėjimo metu su Jokūbu Stuku (viduryje) ir Jonu Valaičiu. Jos interview S. Narkėliūnaitės buvo užrekorduotas magnetofoninėje juostoje ir balandžio 11 d. Jokūbo Stuko perduotas per "Lietuvos Atsiminimų" radijo programą.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* ANDRIUS GARBUKAS, senosios kartos chicagietis, viešėdamas Tampos mieste, Floridoje, balandžio 8 d. žuvo eismo nelaimėje. Velionis rašinėjo lietuvių spaudoje Pustapėdžio vardu. Buvo jau išėjęs į pensiją; Amerikoje išgyveno 55 metus. Palaidotas balandžio 13 d. šv. Kazimiero kapinėse.

* JAUNIMO CENTRO direktorius kun. J. Kubilius, S. J. nusiskundžia, jog iš Centro skaityklos dingsta Vienybė. Ypatingai jos pasigendama, kuomet čia atsilanko vienas "žinomas" spaudos platintojas.

* TRADICINIS BALFO PIKNIKAS šiemet įvyks birželio 21 d. Bučo darže.

* CHICAGOS LIETUVIŲ OPEROS rengiami "Toscos" pastatymai bus balandžio 19, 25, dienomis Studebaker teatre, Chicagos vidurmiestyje. Šios operos solistai: St. Baras, A. Brazis, P. Bičkienė, D. Stankaitytė, V. Liorentas, J. Vaznelis, J. Savrimavičius, V. Momkus.

* JOHN KIMBARK-KIMBARKAS balandžio 7 d. įvykusiuose rinkimuose didele balsų dauguma buvo išrinktas Cicero miesto vadovybėn - Town Clerk postan. Pažymėtina, jog kaip ir anksčiau, taip ir šį kartą, laimėjo visi republikonų partijos kandidatai, nežiūrint, kad Chicaga bei kiti priemiesčiai yra demokratų valdomi.

Palaidotas prof. Steponas Kolupaila

Prof. Steponas Kolupaila, vienas didžiausiųjų lietuvių Amerikoje, rado amžiną prieglobstį šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje.

Po ilgos ir sunkios ligos profesorius mirė balandžio 9 d. South Bend Memorial ligoninėje Indianos valstybėje. South Bend esančiame garsiajame Nore Dame universitete

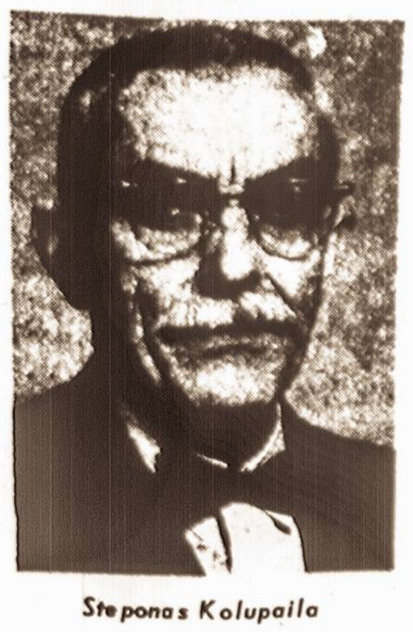

Steponas Kolupaila

velionis dėstė nuo 1948 m., o paskutiniu laiku jau buvo išėjęs į pensiją.

Pradžioje jis buvo pašarvotas South Bende, kur jam paskutinę pagarbą šioje žemėje atidavė universiteto mokslinis personalas ir studentai. Balandžio 11 d. jo palaikai buvo pervežti Chicagon ir čia gausiai lankyti lietuvių visuomenės, ypatingai narių tų organizacijų (skautų ir kt.), kuriose velionis aktyviai darbavosi.

71 metų amžiaus profesorius buvo palaidotas, dalyvaujant dideliam tautiečių būriui, balandžio 13 d. šv. Kazimiero kapinėse.

Velionis paliko žmoną Janiną (Tomaševičiūtę), dukteris: A. Bulotienę, E. Masiokienę, G. Kolupailaitę bei kitus gimines.

Prof. Kolupaila buvo pasiekęs tarptautinio garso hidrometrijos srityje, kur jis išgarsėjo savo moksliniais darbais. Taip pat nesvetima jam buvo spaudos sritis, bendravimas mūsų periodikoje.

Jo darbai yra reikalingi išsamaus įvertinimo, kurį tikime, kas nors padarys. E. Š.

Ginčas dėl religinio meno parodos

Diskusijos dėl lietuvių religinio meno parodos (ji vyko kovo 7-15 d. d. Chicagoje) jau persimetė į grynai asmeniškumus.

Kaip buvome rašę Vienybės kovo 25 d. numeryje, diskusijų pobūdį paaštrino vienas dail. A. Rūkštelės paveikslas ("Kristaus išdavimas"), kuris, kaip M. Šileikis, K. Bradūnas ir dr. J. Girnius spaudoje šoko aiškinti, turėjęs tikslą įžeisti dail. V. Vizgirdą, gyvenantį toli nuo Chicagos -- Bostone.

Daugiausia karčių žodžių dail. Rūkštelės, o taip pat parodos rengėjų adresu, buvo išlieta Draugo dienraštyje, kurio, atsakingi asmenys, kaip aiškina parodos organizatorius inž. M. Ivanauskas, jau prieš parodos atidarymą darė žygius, kad ši paroda nepasisektų.

Nežiūrint to, Draugo dienraštyje dail. A. Rūkštelė (balandžio 4 d.) gavo vietos kaltinimams atremti. Čia dail. Rūkštelė pažymėjo, kad dr. Girnius užmiršo aštuntąjį Dievo Įsakymą -- Nekalbėk netiesos. "Dr. J. Girnius, matyt, nesuskubo pagalvoti, kad melo ir sugalvotų prielaidų tiesos pagrindan niekas nededa. Jis gi, savo fabrikatu besiremdamas, visus apkaltino, visiems padarė sprendimus ir pats sprendimus ir pats visus nuteisė. Ir taip jo lūpose atsirado tariamas parodos rengėjų sąmokslas su p. A. Rūkštele, pastarojo sąžinės stokojamas ir moralės nuonuosmūkis," -- aiškina dail. Rūkštelė.

"Iš viso to, ką dr. J. Girnius prirašė, apsprendė ir nuteisė, norisi pasakyti labai trumpai: nereikia ieškoti kreivų veidrodžių kitus sukreivinti. Geriau save prieš juos pastatyti ir vienam pačiam pasijuokti," su su tokiomis mintimis atsiliepė į savo "kritikus" dail. Rūkštelė minimame straipsnyje, kuris susilaukė Draugo redakcijos prierašo, pažyminčio, jog dail. Rūkštelė skaitytojų dėmesį nori nukreipti ne ta kryptimi negu reikėtų.

Bet pagrindinis atsakymas dail. Rūkštelei tilpo Draugo balandžio 11 d. numeryje, kur prabyla pats dail. V. Vizgirda, pavadindamas aną dail. Rūkštelės rašinį "keikūninio" pobūdžio. Dail. V. Vizgirda sako: "bučiuojantį Kristų Judą jis nupiešė tiesiai iš mano fotografijos, tilpusios spaudoje, tiktai atitinkamai pakreipdamas galvą ir aukštyn pakeldamas akių žvilgsnį."

"Iš kurio bolševikinio vadovėlio patriotas Antanas Rūkštelė pasimokė taip akiplėšiškai jam nemalonią tiesą apšaukti melu ir prieš visuomenę raityti juodu žalčiu savo išmiklintą liežuvį. Kas jam suteikė tiek drąsos ant balto popiežiaus vietoj atgailos ašarų laistyti savo žalią tulžį?," -- klausia dail. Vizgirda.

Po šio dail. Vizgirdo rašinio irgi užtinkame redakcijos pastabą. Joje nėra nusistebėjimo dėl nekultūringo autoriams stiliaus, bet tik pažymėjimas, kad "temas ir pasisakymus, siejamus su religinio meno paroda, šiuo atsiliepimu baigiame."

Nors Draugas su savo talkininkais parodos reikalu turėjo pirmą ir paskutinį žodį, atsiranda žmonių, kurie yra pasiryžę vesti kovą toliau. Kiek girdėti, platų paaiškinimą parodos reikalu rašo parodos vykdytojas inž. M. Ivanauskas.

E. Š.

GAISRAS IŠVAIKĖ LIETUVIUS REPUBLIKONUS

Lietuvių respublikonų susirinkimas-vakarienė buvo sutrukdyta užsidegus Nielson restorano patalpoms.

Apie 80 asmenų, susirinkusių balandžio 9 d. Illinois Lietuvių Respublikonų Lygos pobūvin, buvo išvaikyti staiga kilus gaisrui Nielson restorane.

Vykstant susirinkimo atidarymo kalbai, pradėjo veržtis dūmai iš restorano virtuvės ir susirinkusieji tuojau stvėrėsi gesinimo darbo. Netrukus atvyko ir ugniagesiai, kurie čia tęsė kovą su ugnimi. Kuomet visi susirinkusieji buvo apleidę pastatą, jame įvyko sprogimas, kurio metu buvo sužeista 19 gaisrininkų. Nelaimingieji nuvežti į aplinkines ligonines. Pastatui nuostolių padaryta už apie 5,000 dolerių.

Gaisro išvaikyti respublikonai, po kurio laiko susirinko į netoliese nuo Nielson restorano esantį Franklin House, kur baigė numatytą programą. Čia buvo pagerbtas dr. S. Biežis už jo visuomeninį darbą.

Gaisro priežastis nebuvo paskelbta. Neatrodo, jog tai buvo demokratų darbas.

B. B.

Estiją pirmusyk po karo lankė Suomijos prezidentas. Iš to daroma politinių sprendimų, kad būk Maskva verčia Suomiją pripažinti Estijos inkorporavimą Sovietijon.

Operą "Pilėnai" Chicagoje galima įsigyti pas Vienybės atstovę E. Šulaitį, 1320 S. 48th Ct., Cicero 50, Ill. Tel. OL 6-1357.

Dainuojame su Lione Juodyte

DIDELIAM PAREIKALAVIMUI PASIREIŠKUS, KAD Lionė Juodytė įdainuotų vien tik lietuviškų dainų plokštelės, pranešame, jog naujas LP 1003 albumas jau išleistas. Galima gauti tose pačiose vietose, kur ir anksčiau Lionės Juodytės plokštelės buvo pardavinėjamos. Kaina $5.00.

Norintiems įsigyti dvi plokšteles - LIONE JODIS AT TOWN HALL ir DAINUOJAME SU LIONE, abi plokštelės gaunamos už $8.00. Didesnį skaičių užsakant, teikiama nuolaida.

UŽSAKYMUS PRAŠOMA SIŲSTI KARTU SU ČEKIU:

ALEX MATHEWS, 256 UNION AVENUE
BROOKLYN, N. Y.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. ikj 9 v.v.

VIENYBĖ The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: $7.00. for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

būti rusu; aptarinėjo ruso dorybes ir ruso niekšybes, pavienio ruso ir rusų visuomenės ateitį; užvis labiausiai svarstė Rusijos istorinį vaidmenį kitų tautų tarpe, ypač nagrinėjo, ar jos visuomeninė santvarka (pavyzdžiui, inteligentijos santykis su liaudimi, ar pramonės su žemės ūkiu) yra įgimtai saviška, ar mažai skirtinga nuo kitų kraštų, tik, gal būt, šiek tiek nenormali, nesveikuojanti ir pritrenkta, lyginant su kuriuo nors aukštesniu vakarietišku pavyzdžiu."

*

Prie galutinų ribų žengiąs Maskvos ginčas su kinais, gali būti, palaipsniui ims šalinti bolševikų diktatūros tautai užrioglintą, Berlino žodžiais, "rusų kultūros tylą." Rusai gal ir vėl, kaip praėjusiame šimtmetyje, pradės nuo pirmutinio iki paskutinio viešiau svarstyti, kas gi jie iš tikrųjų yra: aziatai ar europiečiai, pusiau skusti, ar pusiau lupti? Iš šitokių būsimųjų ruso sąžinės kratinėjimų, ar ateitų laisvės lengvatų lietuviams ir kitoms didrusių slopinamoms tautoms? Kai praėjusiame šimtmetyje rusų "slavofilai" dulkinosi su "vakarėnais", Lietuvoje ir Muravjovas siautė ir vyko baudžiavos panaikinimo (iš "caro malonės") pasėkų poveikis, nutiesęs ekonominį pagrindą iš mūsų valstiečių išaugti Basanavičiams, Kudirkams, Šliūpams ir kitiems.

*

Nustebęs išvadoms (kaip būk visų JAV prezidentų, nuo Roosevelto užsienio politika buvusi naudinga Maskvai!) H. Žemelis anuosyk paklausė, kodėl Meškauskas "vis dažniau ir dažniau nušneka". Šis atsiliepė: "Į tarptautinius įvykius žiūriu lietuviškom akim ir iš lietuviško taško." Tačiau, kaip tėvynė nereikalauja, kad mes meluotum, tarptautiniai įvykiai neprašo būti mūsų "lietuviškom akim" iškraipomi. Pavyzdžiui, Draugo Ged. Galva gieda: JAV pralaimėjimas užsienyje — sovietų apsupimo politika jau mirusi-komunizmo sulaikymas bent šiuo metu pamirštas!"

*

Žvilgterėkime, ką čia ne "lietuviškos" akys mato. Štai, dviejų amerikiečių Stillmano ir Pfaffo "The Politics of Hysteria: The Sources of 20th Century Conflict." Autoriai ne visur pagiria Amerikos politiką, bet pripažįsta, kad sulaikymo "ramiai ir netriukšmingai" uždavinį vykusiai atliko. Veikalą recenzuodamas, kitas Rytų Centro Europos reikalų žinovas (parašė eilę veikalų) prof. Strausz-Hupe The Saturday Review pasakoja: "Amerikos talkininkavimo sutartys buvo pasirašytos, gudria akimi žiūrint geografinių sąlygų, kurių kaip tik pareikalavo toji sulaikymo politiką, kurios netriukšmingą pasisekimą autoriai ir pripažįsta. Sovietinį ponavimą komunistiniame pasaulyje susilpnino ne tiek ideologinis antrosios sovietinio žmogaus kartos nuovargis ar sau šiltas gūžteles susisukusių įmonių vedėjų sluogsnio 'prinokimas', kiek Vakarų atospyris Sovietų išplitimui, kuris būtų buvęs pagrindiniais saugumo vartais išleisti viduje pritvinkstančias įtampas."

Taigi, kam tikėti? Galvoms su "lietuviškomis" akimis, ar amerikiečiams, klausimo žinovams?

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

MIRĖ PROF. STEPONAS KOLUPAILA

Balandžio 13 d. Chicagoje palaidotas Steponas Kolupaila.

Steponas Kolupaila -- Vytauto Didžiojo universiteto ordinarinis profesorius, Amerikoje Notre Dame universiteto profesorius, kilęs iš Vilniaus krašto, mirė pabaigęs 71 metus amžiaus.

Su prof. St. Kolupailos mirtimi išeivija neteko vieno pačių vertingiausių žmonių. Jo mokslinį palikimą sudaro apie 200 didesnių ir mažesnių veikalų iš hidrometrijos srities. Šioj srity jis turėjo pasaulinio garso.

Apie jį iškalbingiausiai byloja vienas iš paskutiniųjų veikalų "Bibliography of Hydrometry", Notre Dame universiteto leidinys, 1961 m., 976 -- 24 psl. Čia jis rašosi lietuviškai "Steponas Kolupaila". Veikalas parašytas angliškai, nors literatūros čia minima bene 36 kalbomis. Veikale praverčiame titulus, randame universiteto prezidento Foreword. Prasideda paties Kolupailos tekstas. Štai pirmas puslapis: "Šis veikalas skiriamas tėvų žemei — Lietuvai — To my old country Lithuania this work is dedicated".

Jo gyvenimas ir palikimas tebūnie vėliava visiems, kurie išeivijoje eina mokslininko keliu.

Prof. St. Kolupailą dažnai matydavome lietuvių subuvimuose, dažnai skaitydavome jo straipsnius laikraščiuose. Visur jis buvo gilus, tiesus, visur ieškojo lietuvio, neskirdamas nei iš Rytų nei iš Vakarų.

Pasigesime šio niekuo nepamainomo žmogaus.

IŠ PRAEITIES TAVO SŪNŪS TE STIPRYBĘ SEMIA...

I.

Štai kaip tarybinė istoriografija kalba apie tautinės nepriklausomos valstybės 1918.II.16 akto pagrindu atsikūrimą:

"Vyriausybės pagrindinis uždavinys buvo telkti Lietuvoje kontrrevoliucines jėgas, nuslopinti Lietuvos darbo žmonių revoliucinį judėjimą ir visoje Lietuvoje įtvirtinti buržuazijos valdžią... Kada Amerikos Jungtinių Valstijų, Anglijos ir Prancūzijos imperialistų vadovaujamos tarptautinės kontrrevoliucijos jėgos sužlugdė Lietuvos Tarybų Socialistinę Respubliką, buržuazijos diktatūra įsigalėjo visoje Lietuvoje" (Lietuvos TSR istorija, Vilnius 1958 m., 315-316 psl.)

Pirmiausia tenka pasakyti, kad tautinės Lietuvos auklėtiniai iš viso nėra pasirengę šitokiam šaltam dušui. Mūsų istorijos pradžiamoksliai arba nutylėdavo arba pakankamai neišryškindavo, kad po I Pas. karo buvo kuriamos net trys Lietuvos: Lietuva, Lietuvos Tarybų Socialistinė Respublika (Painiojant ir gudus) ir Litwa Środkowa. Kitaip tariant, turėjome Lietuvos valstybės lenkišką, tarybinę-rusišką ir tautinę versijas. Litwa Środkowa užėmė tik dalį Lietuvos teritorijos, o kam ji buvo kuriama, aiškėja iš vėlesnio prisijungimo prie Lenkijos. Apie šią lenkiškąją Lietuvos versiją plačiai žinome, nes ji tautinei Lietuvai kainavo Lietuvos sostinę ir didelius žemės plotus.

Dabar Lietuvoje pakankamai pasirūpinta, kad tauta žinotų apie LTSR kūrimąsi 1919 m. Iš tiesų 1919 m. bolševikų veržimasis į Lietuvos teritoriją nebuvo vien nieku nepridengtas raudonųjų rusų noras okupuoti. Kurį laiką Vilniuje veikė LTSR vyriausybė, kurios vadovu buvo V. Kapsukas, o vienu iš ministerių buvo ir V. Biržiška. Tos vyriausybės darbuose galima įžiūrėti dabartinio tipo sovietinę respubliką, nors rusiškoji sovietija dabartinės respublikų sistemos tada dar neturėjo.

Vienoje Lietuvos versijoje turinti lenkų, o kitoje — rusų rankas, tarybinė Lietuvos istorija, reikalo verčiama, daro esminę klaidą: taria tautinę Lietuvą buvus Vakarų imperialistų kūriniu. Bet net perdaug aišku, kad Prancūzijos imperialistai Vidurio Europoje siekė galimai stipresnės Lenkijos ir lenkų stiprėjimo pastangas rėmė. Ypatingai suvėlintas Lietuvos de jure pripažinimas iš JAV pusės rodo, kad Lietuvos valstybei kurtis JAV ne tik nepadėjo, bet ir pačių lietuvių pastangomis maža tesidomėjo. Anglijos imperialistai irgi turėjo kitų rūpesčių. Tautinės Lietuvos atžvilgiu labai suinteresuota buvo Vokietija, bet ir ją domino ne mūsų valstybės nepriklausomybė, o tik ryšiai su Vokietija. Tarybinė istoriografija čia tarnauja tarybiniam reikalui, apsimetanti nepastebėjus labai ryškių įvykių. Tokia istoriografija nėra vertingesnė už pvz. tokį R. Mizaros sakinį: "Tiek 'Dirva', tiek pati 'Vienybė' nežino pačios, ką jos rašo: abudu kaltina Lietuvos liaudį, kam ji okupavo Lietuvą! .." (taip rašo š. m. Laisvės Nr. 28 apie 1940 metus). Pagal R. Mizarą išeina, kad 1940 m. į Lietuvą atėjo Lietuvos liaudis, o ne sovietų karinės pajėgos... Ir vargu R. Mizara savo gyvenime kur nors yra pasakęs dar didesnę kvailystę už šią!

Lietuvos atsikūrimo laikai yra dar taip netoli, kad kiekvienas žymesnis įvykis dar tebeturi pakankamą gyvų liudininkų pasirinkimą. Čia glūdi viena naujosios išeivijos prasmė: liudyti įvykius, kovoti su klastojimu.

Tęsiama 6 psl.

Pyksta ir juokiasi iš savęs

Voldemarininkų Laisvoji Lietuva paskelbė J. Pyragiaus atsiminimus antrašte "Pavojingas draugas".

Politinė grupė, kurios vedamuoju šūkiu eina "Tautos garbė — valstybės gerovė", skelbia tokius faktus iš praeities, kurie lietuviu tautai garbės nedaro.

Štai keli J. Pyragiaus užfiksuoti pavyzdžiai. Lietuvos kalėjimai turėjo kalinių bemaž trigubai daugiau negu kalėjimo statytojų buvo numatyta. Toje kameroje, kur atsirado J. Pyragius, buvo 8 lovos, o kalinių 23.

Kalėjime neskiriami politiniai kaliniai nuo kriminalinių. Bylos svarstomos prie uždarų durų dėl to, kad galėtų "įkirsti" kaip reikiant. Jei vyriausybės oficiozas Lietuvos Aidas prieš kurį kaltinamąjį parašo vedamąjį, kaip tai teisingumo ministerio Šilingo pavedimu parašė Bronius R., tai toks vedamasis "sveria daugiau už visus paragrafus." Tai primena ir sovietinę Pravdą, kurios straipsniai pavojingesni už baudžiamuosius paragrafus, o Lietuvos teisingumo ministeris Šilingas "užsakė" baudžiamąjį straipsnį.

Saugumo policija trėmė Lietuvos politinius opozicionierius be jokio ryšio su baudžiamaisiais paragrafais ir teismo sprendimais. J. Pyragius tai patyrė ant savo kailio. Iš jo savanorio medalį atėmė ne teismas, o vyriausybė, nepasirėmus jokiu įstatymu.

J. Pyragius pasakoja kaip buvo, netikėti juo nėra pagrindo, ypač kas tuo laiku stebėjo politinį gyvenimą Lietuvoje atviromis akimis. Bet Laisvoji Lietuva J. Pyragiaus atsiminimais ar tik "nespiovė tautai į veidą." Juk Laisvoji Lietuva neigiamų faktų iš Lietuvos praeities kėlimą laiko "spiovimu tautai į veidą."

Draugas (balandžio 4 d. laidoje) entuziastiškai persispausdino iš Laisvosios Lietuvos du barzdočius rusus "vešliom barzdom". Draugas ir Laisvoji Lietuva daro aliuziją, kad vešlios barzdos rodančios žemą kultūros lygį.

L. Tolstojus ir F. Dostojevskis turėjo "vešlias barzdas", bet tai nepakenkė jų kūriniams įsigyti pasaulinį garsą, būti išverstiems į visas žymesnes kalbas.

"Vešliom barzdom" yra ne vien tie du rusai, bet ir nemaža stambių lietuvių: J. Basanavičius, J. Šliūpas, A. Smetona, M. Krupavičius, tad ar ne vaikiška juoktis iš rusų barzdų, kai tuo tarpu žymūs nepriklausomos Lietuvos kūrėjai ir veikėjai buvo barzdočiai.

J. G.

Lietuvoje

Paleckis apdovanojo vilnietį mokytoją B. Untulį valstybiniu garbės raštu už švietimo darbą. Untulis gimė Telšių aps. ir jau sukako 80 m.

*

Kauno laivų statykloje nuleista plaukioti Nemunu aštuntas krovinis laivas Venta. Ir kitiems duota lietuviški vardai: Minija, Dubysa, Šešupė, ir kitų upių.

*

400 Vilniaus mokinių buvo specialiu traukiniu nuvežti Leningradan ir Maskvon apžiūrėti muziejus, paminklų ir įžymių vietų.

*

Dabikinės (Mažeikių raj.) V. Klova skundžiasi, kad gavęs iš Kretingos laišką su malda šv. Antanui, kur sakoma: "Ši laiškų grandinė pradėta Amerikoje ir turi apjuosti pasaulį; laimė ir džiaugsmas ateis tam, kuris maldelę nurašys ir pasiųs dar 13-kai žmonių per 13-ką dienų."

*

Rokiškio rajone prie stipresnio kolchozo prijungta silpnesnis (Meldučių). Stipresnioje pirm. V. Šlikas pasakoja: "Pirmiausia, iš mūsų išteklių atlyginome Meldučių darbo žmonėms kelerių (?) metų skolą už darbadienius." — Kuo tuos kelerius metus meldutiečiai gyveno?

Tęsiama 7 psl.

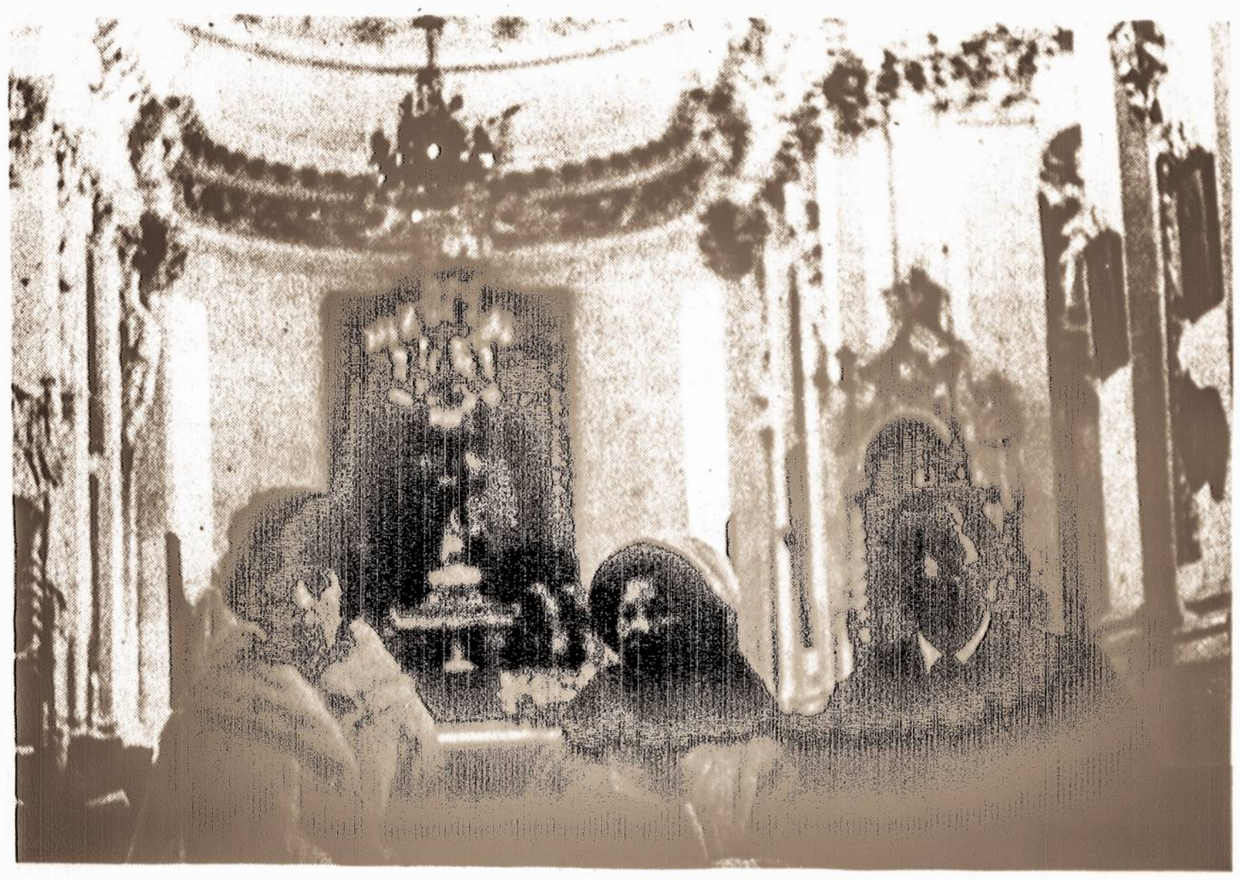

Rūta Lee Kilmonytė su tėvais aplanko šv. Petro ir Povilo bažnyčią Vilniuje. Rūta pasakoja, kad visos bažnyčios jai atrodė apleistos.

RŪTA LEE APIE LIETUVĄ...

Atkelta iš 2 psl.

paiso, o gal paiso, bet rūbai man labai nepatiko–tokie tamsūs ir visi vienodi.

Valaitis: Ar teko vienai būti, be palydovų?

Rūta Lee: Teko, bet ne tankiai. Buvau labai užimta, o laiko trūko, tai viskas buvo labai suriktuota: čia kelios minutės, čia valanda ir t.t.

Valaitis: Pasimatymai buvo sutvarkyti?

Rūta Lee: Taip. Bet buvo laiko vienai pavaikštinėti,kai išėjau į gatvę ir vaikščiojau, pasikalbėjau su kitais.

Valaitis: Ką veikėte, kai viena buvote?

Rūta Lee: Na, nuėjau pamatyti Aušros Vartų, nes taip daug buvau girdėjusi apie Aušros Vartus; koplyčia labai graži, bet dabar labai apleista. Visos bažnyčios man atrodė apleistos, bet vistiek jų ten labai daug yra. Na, ką daugiau... Vaikščiojau, žiūrėjau į krautuves...

Valaitis: Ar teko teatre būti?

Rūta Lee: O taip. Buvau ir teatre.

Valaitis: O koki įspūdį padarė?

Rūta Lee: Jie sunkiai, gerai dirba, tik man nepatiko, kad beveik viskas, ką ten mačiau teatre ir ką stato, turi politinį atspalvį. O aš norėjau matyti, ką daugiau jie dirba, be politikos.

Valaitis: Įdomus vienas dalykas. Teko matyti Vilnių, Kauną, Klaipėdą ir Lietuvos kaimą. Koki įspūdį padarė Lietuvos kaimas, kuriame išsilaikė visa lietuvybė.

Rūta Lee: Tai man kaimas ir labiausiai patiko. Ir mes turime labai daug miestų, daug gražesnių, ir didesnių, o kaimas tai jau visiškai skiriasi nuo Amerikos. Man tie senesni nameliai atrodo labai gražūs, ir tie, kurie išdailinti medžių ir langai taip išpuošti, tie man labai gražūs. Bet man labai gaila, kad kryžių jau nemačiau... O aš vis maniau, kad pakelėse bus galima matyti labai daug kryžių. Gal vienur, kitur, vienas pasimatė, bet jau mažai jų beliko.

Valaitis: O kaip keliai atrodo?

Rūta Lee: Neblogi. Juos nuvalo gerai, žinoma, į kaimus nėra gerų kelių, bet, jie ir mašinų daug neturi.

Valaitis: Ar teko autobusu ar traukiniu vienai važiuoti?

Rūta Lee: Autobusu...

Valaitis: Kokiu autobusu?

Rūta Lee: Vilniuje. Įlipau į autobusą ir nuvažiavau iki Aušros Vartų...

Jie ten turi labai daug autobusų ir susisiekimas neblogas. Bet turi būti geras, nes jie automobilių beveik neturi ir visi važinėja "public transportation" sistema.

Valaitis: Kiek kaštuoja važiavimas?

Rūta Lee: Iki Aušros Vartų, rodos, 4 kapeikos, tai maždaug 5 centai.

Valaitis: O kaip piniginė situacija? Ar lengva buvo su sovietų pinigais?

Rūta Lee: Ne, čia jokių sunkumų nebuvo, tiktai jie norėjo pasilikti amerikoniškus pinigus. Ir iš mūsų išvažiuojant paėmė 309 JAV dolerių ir sakė, kad mes ten neteisingai pasirašėme ant kaž kokių dokumentų, ir tuos pinigus iš mūsų pasiėmė ir dabar juos ten laiko... Nežinau, ar tuos pinigus mes kada nors atsiimsime.

Valaitis: Jeigu kitą kartą nuvažiuosi, tai gal ir atsiimsi.

Rūta Lee: Gal galėsiu, o gal ne... Pamatysime.

Valaitis: Ar manote, kad mūsų iš Amerikos nuvažiavimas į Lietuvą Lietuvos žmonėms duoda tam tikro įkvėpimo?

Rūta Lee: Aš manau. Jie rūpinasi, kaip kurie kitur gyvena ir jiems būtų labai gerai pamatyti,kaip mes čia išlaikome lietuviškumą.

Valaitis: Tai dabar, panele Rūta, malonėkite mums dar vieną dalyką pasakyti. Ar New Yorko Paroda dabar jiems žinoma?

Rūta Lee: Turbūt, nelabai gerai žinoma. Ne, ir man atrodo, kad mums reikėtų jiems daug daugiau žinių siųsti ir duoti žinių, kad bus Lietuvių Diena toje parodoje.

Valaitis: Kokiu būdu jiems galima būtų suteikti daugiausia žinių? Ar jie mūsų "Voice of America" girdi?

Rūta Lee: Girdi, girdi, ir labai klauso. Ir tankiai jiems ten sumuklina tą "Voice of America", bet vistiek girdi.

Valaitis: O ar girdi Free Europe programas?

Rūta Lee: Aš manau, kad viską girdi...

Valaitis: Ar girdi lietuviškas programas, kurios perduodamos iš Madrido, Ispanijos?

Rūta Lee: Tikrai negalėčiau pasakyti, nes neturėjau progos su visais išsikalbėti.

Valaitis: Ar girdi programas, perduodamas iš Romos?

Rūta Lee: Gauna, gauna, taip. Bet man rodos, kad juos reiktų paiformuoti, kad tokios programos perduodamos iš užsienio. Man atrodo, kad jiems reiktų siųsti nuotraukas ir laiškus ir duoti jiems žinoti.

Valaitis: Dėkui,Rūtele, už viską, dėkoju vėl Jokubui Stukui ir perduodu jam mikrofoną pabaigti pasikalbėjimą su Rūta Lee.

Stukas: Dėku mūsų gražuolei kvepiančiai lietuviškumu iš brangios tėvų žemelės. Noriu jai palinkėti laimingai savo bobutę atsitraukti iš pavergtos tėvynės ir kad Jūs,Rūtele,pasakytumėt žodį mūsų lietuviškam jaunimui pabaigai.

Rūta Lee: Pirmiausia norėčiau pasakyti, kad džiaukitės, kad gyvenate krašte, kur galite daryti ir galvoti ir gyventi kaip norite. Rūpinkitės apie tą jaunimą, kuris yra Lietuvoje, ir kad mes galėtume turėti geresnį susipratimą su juo. Rūpinkimės, kad mes galėtume atsivežti Amerikon tą jaunimą iš Lietuvos, kad jie galėtų pamatyti kaip mes gyvename, nes visaspasaulis dabar liks jaunimo rankose. Ir reikės koki nors susipratimą turėti. Ir aš manau, kad tas susipratimas bus.

Stukas: Dėkoju panelei Rūtai. Manau, kad ji bus mūsų Lietuviškos Dienos programos vadovė ir per "Voice of America", ir kitokiais būdais perduosime savo programas į Lietuvą. Ir Lietuvos jaunimas vėl išgirs Jūsų gražų balselį, pamatys jus ir sužinos, kad mes lietuviai čia Amerikoje,laisvame krašte, galime lietuviškas tradicijas tęsti. Manau, kad Jūs, dabar atsigaivinusi Lietuvos dvasia, nors ji dabar yra pavergta, bet vieną gražią dieną, kaip Jūs man pranešėt, ji bus laisva ir nepriklausoma, ir mes galėsime vieni pas kitus laisvai važiuoti. Labai ačiū.

Telšiuose gimusi Ramutė Baužytė, išėjo Telšių vidurinę ir Maskvos hidrostatybos institutą, kur susituokė su inž. Kirilovu ir dirbo Sibiro Krasnojarske, prie Divnogorskio tvenkinio. Iš čia buvo su vyru pasiųsta Egiptan dirbti prie Asuano užtvankos. Ten dirbo dvejus metus.

Vienas mūsų skaitytojų Vienybei prisiuntė šitokį atvirą laišką Rūtai Lee-Kilmonytei:

RŪTAI KILMONYTEI

Tu esi lyg viešnia, nepaprasta viešnia, iš mūsų Lietuvos. Tave regiu prie Gedimino kalno, tu, matau, stebi šv. Petro ir Povilo šventovę Vilniuje.

Audrą sukėlei. Žemė nedrebėjo, širdys gi šokinėjo iš džiaugsmo, sulaukusios savo dukrą iš tolimų žemių.

Lietuvoje tu vaikščiojai ta žeme, kurios kiekvienas grumstelis tavo ir mūsų.

Tavo plati šypsena ilgam pasiliks Lietuvos žmonėms kaip skaistus saulės spindulėlis ūkanotą dieną. Ir ilgai ten žavėsis tuo, jog tu, Rūta, lyg toji vaidilutė, pakurstei aukurą, kad mūsų meilė Lietuvai neužblėstų. Lietuva juk vardas, kuris amžiais žaibuos.

STEBĖTOJO PASTABOS

Giltinė ir ligos

Dr. A. Tarulio mirtis skaudi, nes Amerikos lietuviai neteko darbštaus akademiko (bene vienintelio darbštaus?), rašiusio mokslo veikalų anglų kalba moderninės Lietuvos istorijos temomis. Prieš penkerius metus išėjo jo "Soviet Policy toward the Baltic States, 1918-1940." Šiemet lūkuriavo išeinant paruošto veikalo apie Amerikos ir Pabaltijo valstybių santykius 1918-1922 m. laikotarpiu, bet — nesulaukė, kaip Biržiška nesulaukė Aleksandryno. Mirė 58 m. amžiaus. Ar kas jo vietą užims? Anglų kalba darbais jau reiškiasi prof. V. Vardys.

□

Prof. Steponas Kolupaila susirgo - (ir, gaila, numirė) mūsų bendradarbių šimtuose neatsirado kito vyro išsamiau pasisakyti dėl išėjusio 30-to tomo! O jame yra daug įdomaus seniems Amerikos lietuviams: straipsniai apie dr. J. Šliūpą, buvusį Vienybės redaktorių J. O. Širvydą, Darbininkų Vilties ir Sandaros redaktorių V. Šleki (Stagarą), valparaisietį prof. P. Sivicką (1929 m. grįžusį Lietuvon tėvynei moksluose tarnauti), Kataliko leidėją M. Tananevičių, katalikų Tautos Fondą. Aišku, apie Am. lietuvių tautininkus V. Rastenis, mažai žinodamas, mažai ir parašė.

□

Balandžio 15 d. Lenkija paleido apyvarton naują 10 zlotų banknotą su karaliaus Kazimiero Didžiojo atvaizdu, norėdama atžymėti jo sukakti. Jis sykį sumušė to meto rusus ir pats pradėjo leisti lenkams pinigus.

□

80 metų sukakti minis Chicagietis A. Žalpis prisimena, kaip 1910 metais jį iš Lietuvos atvykstantį laive pasitiko JAV imigracijos inspektorius, buvęs Vienybės redaktorius P. Mikolainis ir ne tik Amerikon įleidęs, bet įpiršęs prenumeruoti tautinius laikraščius: Vienybę ir Lietuvą.

□

Mūsų spauda daug rašė apie Lietuvos jaunimo gabenimą į vadinamus plėšinius. Miglinas Drauge suskaitė, kad nuo pirmojo transporto (1954 m. bal. 4 d.) iki šių dienų iš Lietuvos jaunimo išvykę per dešimts metų -- 4,000.

□

Peterburge gimusi (1904 m.), Vilniuje lietuvių gimnaziją ir lenkų Stepono Batorio u-tą išėjusi (1939 m.) Valerija Čepulytė buvo Vilniuje pagerbta 60 metų sukakties proga. Jai suteikta geografijos mokslų (kuriuose žymėjosi ir mūsų prof. K. Pakštas) kandidatės laipsnis. Ji dirba Lietuvos Mokslų Akademijoj ir yra parašiusi eilę mokslo darbų Lietuvos geologijos ir geografijos temomis.

Lietuvos kvartetas dalyvaus tarptautiniame konkurse Belgijoje

Iš penkių geriausių muzikinių kvartetų, balandžio 5 ir 6 dienomis besivaržiusių Maskvoje dėl dalyvavimo tarptautiniame konkurse Liege (Belgijoje), Lietuvos kvartetas išėjo laimėtoju.

Tarptautinis kvartetų konkursas Belgijoje bus šių metų rugsėjo mėnesį. Tai, be abejo, didelė lietuviam garbė, nes varžybos buvo sunkios ir vertinimo komisija reiklli. Komisijoje buvo ir vienas lietuvis-valstybinės premijos laureatas prof. S. Vainiūnas. Atliekamųjų varžybų programa buvo privaloma - Mozarto, Brahmso ir Beethoveno kūriniai ir vienas pagal pačių atlikėjų pasirinkimą.

Kvartete groja E. Paulauskas - pirmasis smuikas, K. Kalinauskaitė - antrasis smuikas, R. Kulikauskas - violončelė ir J. Fledžinskas - fleita.

Jaunieji menininkai su užsidegimu jau rengiasi konkursui.Programa Belgijoje bus sunki: Pirmojoje konkurso dalyje turi būti atliktas Mozarto kvartetas ir Beethoveno Penktasis kvartetas, antrojoje - Beethoveno 12-asis kvartetas ir Brahmso kvartetas. Trečiojoje dalyje - šių dienų muzika - italų kompozitoriaus Ferari kvartetas. Jei lietuviams būtų lemta patekti į trečią dalį, jie ketina atlikti ir Juzeliūno kvartetą, kuris turi didelį pasisekimą.

Iš kairės ir iš dešinės

Nuo Aušros ir Varpo mes turime Lietuvoje ne kokį išsivaduojančio proletariato judėjimą, bet tautos siekimą, kuris pasireiškė savanorių kovomis už nepriklausomybę.

II.

Lietuvos nepriklausomybės laikai, tarp kita ko, būdingi ir tuo, kad buvo daug kas neatleistinai pamirštama.

1940 m. į Lietuvą vėl veržėsi bolševikai su LTSR. Kai kas iš Kauno traukės į Vakarus. Pasitraukimo reikalas buvo toks netikėtas, kad vieno aukšto pareigūno žmona iš savo dvaro provincijoje atvyko apsivilkusi tik chalatu. Chalato kišenėje trys kaladės kortų simbolizavo pasiruošimą emigracijai.

Deja, toks pasiruošimas buvo visai valstybei būdingas. Ir dar blogiau — visas gyvenimas buvo pritaikytas ramiems laikams, nepasirengta sukrėtimams. Visą nepriklausomybės laikotarpį mus jungė "Mes be Vilniaus nenurimsim". Atrodė, kad su lenkais rengiamasi kovoti. Bet ir lenkų ultimatumas mus užtiko ne geresnėj būklėj, kaip tą ponią su trim kaladėm kortų. Ultimatumo iš lenkų belaukiant (nesinorėtų manyti, kad ultimatumą surežisavus), kad sprendžiamomis valandomis patriotiškai nusistatę tautiečiai nepridarytų išsišokimų, pademarklinijo šaulių būriams buvo neva pakeičiami šoviniai. Ultimatumo dieną tie vyrai turėjo šautuvų, dar svarstė apie veiksmus prilaikyti priešo jėgas, kol visa šalis pasirengs gintis, o eiliniai vyrai ir nežinojo, kad jų šautuvai be šovinių verti tiek, kiek ir paprastos lazdos.

Tarnybą su 425 litais mėnesinio atlyginimo pradedąs ir pradiniam įsikūrimui 1,500 papildomų litų gavęs jaunesnysis leitenantas paprastai užmiršdavo pasidomėti, kaip kaime įsikuria pradedąs mokytojas su 172 litais mėnesinio atlyginimo be jokių įsikūrimo priedų. Paprastai nebuvo laikoma geru skoniu kalbėti apie padienio darbininko atlyginimą po penkis litus dienai, kai ir toks uždarbis tegalimas sezono metu, o gyventi reikia su šeima ištisus metus. Rūpesčius gabiaisiais iš biednuomenės tautinė Lietuva visoje pilnumoje perleido tarybinei Lietuvai.

Daug ką galima aiškinti tuo, kad valstybė kūrėsi tik savo jėgomis, turėdama neįtikimai skurdų palikimą. Bet daug kuo galime ir didžiuotis. Antai, buvo natūralu laukti, kad atėję Lietuvon bolševikai ras daug ko skandališko Lietuvos finansų ministerijoj. Jau taip visus daroma, kad nauji valdovai senajai tvarkai ieško ko prikišti. Ir bolševikai surado: buvo neteisėtai iš aukso nukaltas vienas Smetonos dešimtlitis. Rado, paskelbė ir nutilo. Kągi galėjo daugiau daryti, kai valstybei galėjo prikišti tik dešimtį litų netvarkos? Nutilo.

Daug ką galima aiškinti valstybinio įgudimo stoka, kadrų nepasiruošimu, nesuspėjimu ir t.t. Bet vis taip aiškindamies neišsisuksime, kad nebuvo suprasta, jog valstybė mums yra tik trumpalaikė Dievo dovana pereinamam laikotarpy tarp dviejų didelių karų. To galėjo nesuprasti eilinis gyventojas, bet krašto vairininkai turėjo kai ką žinoti ir kai ką numanyti.

(Bus daugiau)

Apsilankymas Sao Paulo

Iš abiejų autostrados pusių -- puiki subtropikų gamta. Automobilis lekia pro žaliuojančius ryžių laukus, apelsinų ir kavos plantacijas, pro horizonte mėlynuojančius Itatiajos kalnus... Rodyklė juda tarp 80... 90... 100 km... bet tuoj reikės mažinti greitį, nes išvažiuojam iš dvigubos autostrados į vienguba ir dabar visas dėmesys nukreiptas į kelią... Viena akim pasižiūriu į slėny išsišakojusią Paraibos upę... puiku, bet priešais atlekia visu greitumu sunkvežimis, išėjęs iš savo pusės ir mums reikia gerokai pasukti į šalį...

Pradeda po truputį lynoti, autostrada pasidaro slidi ir po keliolikos kilometrų pamatom pirmą apsivertusį sunkvežimį, o aplink išsisklaidę kopūstai, šušu, pomidorai... -- visas daržovių krovinys...

Artėjant prie S. Paulo, vaizdas keičiasi -- privažiuojam didžiulį industrijos centrą, didžiausį Pietų Amerikoj, ką liudija milžiniški ir labai moderniški fabrikai. Kur ne kur čia matom susigrupavusias sodybas, — tai daržovių augintojai, daugumoj japonai.

Vienas kelionės malonumų, tai klajojimas po svetimą didmiestį, bet S. Paulo mums nėra svetimas, o mūsų draugai ir pažįstami, čia gyvenantieji daro ji dar artimesnį.

Kitas rytas -- lietingas sekmadienis -- mums nesinori sėdėti hotely, be to laikas brangus -- tad sekantis kelionės etapas -- Vila Zelina, kur daugiausia sutiksi lietuvių.

Pakliūnam pirmiausia pas inž. Antanaitį, kuris pats vienas, visai šeimai išėjus, "budi" savo megztinių fabrike, tad susodinęs mus čia pat fabrike ant suoliukų ir dėžių, mašinoms užiant, papasakojo mums paskutines "paulistų" naujienas.

Antanaičių dukra, studijavusi USA, grįžo ir čia ištekėjo už vietinio inžinieriaus. Jų sūnus Nardis gilina studijas. Su inžinierium Alg. Mošinskiu buvo atsitikus eismo nelaimė, kai ant jo, beeinančio šaligatviu, užvažiavo automobilis.

Keturias valandas išbuvęs be sąmonės, ilgesnį laiką gydėsi ligoninėje, o dabar, su visa šeima vasaroja pajūry prie Santos, kur baigia pasveikti.

Žibų sūnus Algimantas neseniai vedė vietinę mergaitę ir persikėlė gyventi į erdvų, moderniškai apstatytą būtą.

Konsulas Polišaitis ilgesnį laiką sirgo, o Šiliai kažkodėl visai nesirodo lietuvių pobūviuose.

Navickų sūnus Vygandas taip pat vedė, o "seniai" išsikėlė gyventi į interjorą.

V. Zelinos klebonui, rodos, sekas gerai, kuo vėliau pati įsitikinau trumpai pažvelgus į kleboniją, o malonus ir optimistiškai nusiteikęs klebonas aprodė raštinę, konferencijų bei pobūvių salę, priestatus ir kt.

Kita diena — kiti veidai -- kitos naujienos.

Pas visuomet vaišingus Žibus pavalgę sočių lietuviškų pietų, sekantį kartą nutarėm lengvai užkąsti vienam iš daugelio S. Paulo restoranų.

Pasirinkimas nebuvo lengvas: italų restoranai viliojo savo sultingom pizzom ir makaronų kalnais, vokiečių -- rūgščiais kopūstais ir kosėliena, arabų... -- nutarėm užsukti pas arabus.

Nespėjom nei prisėsti, kai vienas padavėjų, apkrovė mūsų staliuką visokiausiais salotais, salotėliais, padažais, arabiška duona, žodžiu, įvairiausiais bliūdais, kurių, nei vardų nepažįstu.

Skaniai ir sočiai pavalgę, paprašėm sąskaito, bet padavėjas pranešė, kad tik dabar prasidės tikras valgis ir tuoj iš naujo apkrovė stalą sultinga ant iešmens kepta mėsa, riebia aviena su ryžiais, kokias tai arabiškais kotletais ir begale kitų bliūdų.

Gr. Boleckienė (Iš Arg. L. B.)

Sao Paulo lietuvių veikėjų būrelis: Iš k. į d. inž. J. Antanaitis su dukra ir žmona, viduryje arch. A. Mošinskis su žmona Halina (spaudos darbuotoja) ir dukra.

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440
Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager
322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

RAY's LIQUOR STORE
JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

THE Arlington Restaurant
Tel TAylor 7-9842
385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.
Ona ir Jonas Valaičiai

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEwton 9-6620

LIETUVOJE

Atkelta iš 4 psl.

Visuose Lietuvos rajonuose įvyko komunistų-aktyvistų posėdžiai, kuriems komisarai iš Vilniaus aiškino kaip "chemizavimu" tuojau pakelti derlius. Kažin, ar paaiškino, kad neatsargus chemizavimas gali laukus visai nuplikinti?

❁

Vilniuje posėdžiavo Žinijos draugijos atstovai. Sakoma, draugija turinti "įvairių sričių inteligentijos" 20,000 narių, kurie kasdien krašte duoda po 300 visokių paskaitų. Draugijos tikslas, atrodo, panašus dr. Šliūpo 1900 m. suorganizuotam Amerikos lietuviams Laisvamanių Susivienijimui.

Žinija, be to, dar turinti ir auklėti "naują komunistinės visuomenės žmogų." Dr-jos pirm. V. Jakelaitis išdidžiai pareiškė: "Vargas ir skurdas Lietuvoje liko tik istorijoje." Deja, jis liko ir Vilniaus Tiesos puslapiuose: tą pat dieną redakcija sakosi gavusi 81 laišką iš įvairių Lietuvos vietų su visokiais skurdo-vargo skundais. Pavyzdžiui, Vilkaviškyje darbo žmonės skundžiasi negalį gauti dorų butų sau ir šeimoms. Žinijos galva, atrodo, ne viską žino?

❁

Vyriausias vaistų gamybos prižiūrėtojas Lietuvoje J. Eišvydas sako, kad šiuo metu vaistus gamina dvi įmonės Vilniuje, viena Kaune, viena Šiauliuose ir viena Švenčionyse. Ši ypač įdomi, nes perdirba visokias liaudies "šaknis ir žoles": puplaiškius, gysluočius, šalpusnis, pelynas (jas surenka žmonės Lazdijų ir Marcinkonių apylinkėse). Cirkliškių sovchozui pavesta auginti valerijonus, leuzėjas ir ramunėlius.

❁

Lietuvos ministrų taryba susirūpino klausimu, kuris ir Ameriką vargina: kaip sustabdyti vidurinių mokyklų "drop-outs". Vilniaus Tiesa rašo: "Mokslo metų eigoje iš mokyklų išstoja gana daug mokinių. Nemaža nebaigusių net 8 mokslo metų. Niekur nesimokinančių mokyklinio amžiaus (iki 16 metų) daug yra Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Klaipėdoje, Kelmėje, Telšiuose, Eišiškėse, ir kitur. Kai kurie gauna darbų ir mokosi vakarinėse, nors įstatymai draudžia.

❁

Vilniaus geležinkeliečių kultūros rūmų vyrų choras pripažintas laureatu ir gavo Varpo vardą. Jam vadovauja artistas Krogertas.

NEW YORKE

* LIETUVOS PAŠTO ŽENKLŲ PARODA ir Pabaltijo pašto ženklų paroda, kuri įvyks N. Y. Pasaulinėj Parodoj Better Living Center paviljone, už patalpas World Expositions, Ltd. sumokėjo nuomos už 26 savaites $185.000.

* MUZIKO MYKOLO CIBO vadovaujamas Brooklyno Operetės Choras balandžio 18 d., šeštadienį, rengia savo metinį koncertą Apreiškimo par. salėje. Programoje dalyvauja solistė Irena Stankūnaitė ir aktorius Kazys Vasiliauskas.

LDD 7 kuopos tradiciniame Margučių baliuje bal. 11 d. Bručo salėje Woodhavene gausiai susirinkę svečiai domėjosi margučiais. Nuotraukoje: iš k. į d. dovaną laimėjęs J. Gaidys, kuopos pirm. Br. Spūdienė, margučių konkurso vedėja A. Buivydienė, pobūvio komiteto nariai adv. S. Briedis ir V. Kalvelis.

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS
JOHN ORMAN AGENCY
110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.
Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist
Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.
MATTHEW MAŽEIKA
Savininkas
80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIrginia 9-3112

ROBERT F. NARK
Apdraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE
26 COURT ST. BROOKLYN, N.Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783
DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.
Telefonas: VIrginia 6-9683

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME
ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA
231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770
Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

VIENYBĖ

* SALOMĖJA NARKĖLIŪNAITĖ rodys savo spalvotus filmus iš Lietuvos, Argentinos, Brazilijos ir JAV balandžio 25 d., šeštadienį, White Horse Tavernoje, 86-16 Jamaica Ave., Woodhavene. Pradžia 7 val. vak. Visi kviečiami.

* DR. ANT. IR M. PETRIKAI siunčia sveikinimų iš Puerto Rico, kur jie leidžia savo atostogas.

* JUZĖ AUGAITYTĖ iš Philadelphijos pereitą šeštadienį buvo atvykusi į Brooklyną, kur Apreiškimo bažnyčioje giedojo kartu su Vl. Baltrušaičiu per gedulingas pamaldas už P. Ulėną jo mirties metinių sukakties proga. Pamaldas laikė kun. J. Pakalniškis. Po pamaldų, kuriose dalyvavo gausus velionio draugų būrys, pas velionio sūnų Long Island įvyko priėmimas. Tos pat dienos vakarą dainininkė Philadelphijoje dainavo Neo-Lithuania korporacijos baliuje. Užpereitą šeštadienį ji dainavo Baltimorėje BALFo literatūros ir muzikos vakare.

* KUN. DR. STASYS VALIUŠAITIS, Brooklyno Šv. Leonardo berniukų gimnazijos mokytojas ir kapelionas, birželio 13 d. paminės savo 25 metų kunigystės sukaktį. Taip pat šiemet tokias sukaktis mini šie brooklyniečiai kunigai: kun. Vytautas Pikturna, Karalienės Angelų parapijos vikaras, kun. Jonas Pakalniškis, Apreiškimo par. vikaras, kun. Lionginas Jankus, BALFo reikalų vedėjas, ir kun. Antanas Kardauskas, New Yorko Aušros Vartų par. vikaras.

* GILANDA BARTYTĖ, veikli Elizabeth, N. J., jaunimo darbuotoja, balandžio 18 d. vietos Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje susituoks su Kazimieru Jauniu Matoniu. Jaunoji yra Adelės ir Kazio Barčių, plačiai žinomų savo lietuvybės darbais Elizabethe, dukra.

* ALEKSO MROZINSKO vadovaujamo vyrų okteto pirmosios plokštelės išleidimo proga surengta šventė balandžio 11 d. 880 Klubo patalpose sutraukė gausios publikos. Laimėjimui buvo įvairių dovanų, jų tarpe ir ką tik Eurotone kompanijos išleista Okteto plokštelė "Mes žengiame su daina" ir Vyt. Klovos opera "Pilėnai".

* PREZIDENTO ANTANO SMETONOS 20 metų mirties sukakties minėjimas New Yorke įvyks gegužės 3 d. Statler viešbutyje Manhattane. Minėjimą rengia vietos organizacijos.

* PUTNAMO SESERŲ globotinės Apreiškimo salėje balandžio 26 d. vaidins "Lietuviškas vestuves". Pradžia 3 val. pp. Balandžio 25 tas pats vaidinimas įvyksta Newarke.

Įspūdžiais apie Lietuvą dalinasi: V. Tysliavienė, Rūta Lee ir Marija Diržienė. Pastaroji pasakoja apie savo Motinos grįžimą į Lietuvą, tuo tarpu, kai Rūta Lee aiškina, jog ji tikisi dar šią vasarą nuskristi į Lietuvą ir savo Bobutę parsivežti Kalifornijon. Rūta pasakojo, kad apie 200 vietos gyventojų pasitiko ją ir jos tėvus Kilmonius, kai jie atvyko į Bobutės gimtinę Daugiuose. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

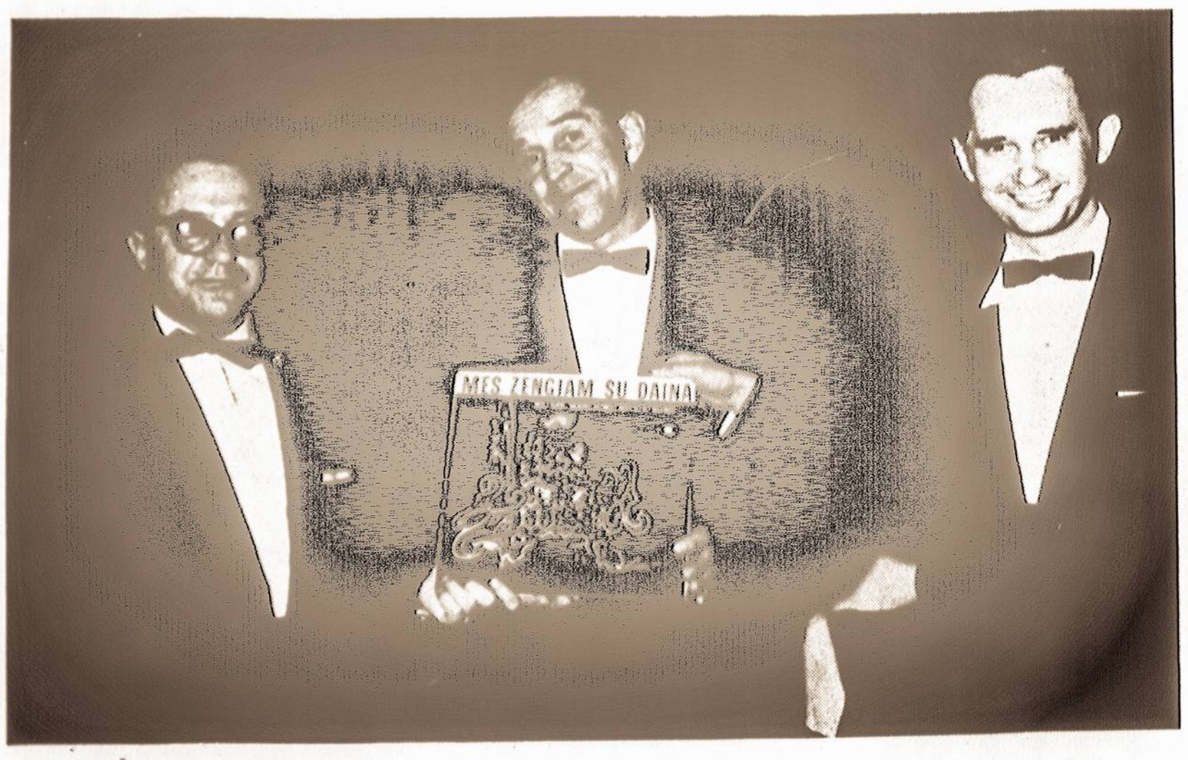

"Valio oktetui, kad išleido savo dainų plokštelę!" - gyrė newyorkiečiai, gausiai susirinkę dalyvauti plokštelės "krikštynose" bal. 11 d. Club 880 patalpose Woodhavene. Su naująja plokštele iš k. į d.: okteto vedėjas Aleksas Mrozinskas, L. Ralys ir V. Alksninis, okteto reik. ved.

VYRŲ OKTETO DAINOS PLOKŠTELĖJE

New Yorke, kur milijonai toks įprastinis skaičius, štai, aštuoni lietuviai vyrai ima garsėti, dainuodami tolimos Lietuvos dainas. Kas dainuoja, to nereikia vengti, juk tik geros valios žmonės su daina neatskiriamai yra susieję.

Šiuo kartu plokštelėse, kurias išleido "Eurotone" bendrovė New Yorke, Lietuvos vardą iškėlė New Yorko lietuvių vyrų oktetas. Pianistas ir mūsų dainų harmonizatorius Aleksandras Mrozinskas - to vieneto širdis. Oktetas, kurio amžius vos trejetas desėtkų mėnesių, sugebėjo pateikti lietuviams gražią dovaną.

Okteto 17 dainų plokštelė pavadinta "Mes žengiame su daina". Beveik puse šių dainų buvo žinomos ir mėgiamos Neprikl. Lietuvos kariuomenėje, taip pat populiarios ir visuomenėje. Be to, jos ir šiapus Atlanto dažnai girdimos. Plokštelėn dar įdainuota keletas liaudies dainų bei kitokio žanro, iš kurių ypač patraukli "Šiaurės pašvaistė" ir kitos.

Okteto dainų esi priverstas klausyti ne vieną kartą, ir kas kartą jos aidėdamos vis daugiau džiaugsmo ir pasigėrėjimo. Jeigu didysis vokiečių poetas Goethe buvo pamilęs lietuvių dainas, tai, žinia, ne be reikalo. Lietuviui daina yra jo stiprybė. Džiaugsme ir skausme ji buvo ir yra uoli mūsų tautos palydovė.

"Mes žengiam su daina", be abejo, praskaidrins kasdienybės nuotaikas.

New Yorko Vyrų Oktetą sudaro šie: A. Ilgutis, V. Daugirdas, R. Kezys, J. Nakutavičius, K. Simonavičius, V. Alksninis, L. Ralys ir V. Aukštikalnis. Oktetui dainas aranžavo Aleksas Mrozinskas. Plokštelės aplankas papuoštas G. Liaukaus savaip įdomiu piešiniu. Apie okteto veiklą aplanke papasakota anglų ir lietuvių kalbomis.

A. V.

DOMISI LIETUVIŲ FILATELISTŲ VEIKLA

Šiomis dienomis vienas iš N. Y. Lietuvių Filatelistų D-jos narių gavo laišką nuo plačiai žinomo amerikiečio pašto ženklų prekybininko J. W. Nicklin. Tame laiške jis rašė, kad pastebėjęs spaudoj didelį lietuvių veiklumą N. Y. Pasaulinėj Parodoj.

Šis asmuo yra laikomas aerofilatelijos pionierium. Dariaus dienorašty minimas Nicklinas, padėjęs išleisti 1933 m. Dariaus ir Girėno transatlantiniam skridimui remti oro pašto ženklus.

Nėra abejonės, kad šis amerikietis ir daugelis kitų jau skaitė amerikiečių spaudoj apie lietuvių filatelistų dalyvavimą N. Y. Pasaulinėj Parodoj.

Lietuviai spėjo užimti pirmas pozicijas N. Y. Pasaulinėj Parodoj su Lietuvos pašto ženklais dėka Vinco Alionio, kuris tik todėl apsiėmė vesti World Expositions, Ltd. pašto ženklų, monetų ir antikinių daiktų parodas, kad tai atneštų naudos lietuvių tautai.

Visa angliškoji spauda jau maitinama įvairiom žiniom apie N. Y. Pasaulinę Parodą, užsienio spauda taip pat, nes norima pritraukti nemažai turistų iš viso pasaulio.

Kaip pavyzdys apie žinių paskleidimą, angliškame Vienybės priede yra rašinys apie N. Y. lietuvius filatelistus. Tas priedas buvo išsiuntinėtas plačiai Amerikos spaudai ir suteikiantis lietuviam garbės, nes šieji lietuviai yra tikrai toli žinomi.

VIENYBĖS angliškasis priedas

Su šia Vienybės laida siunčiame antrąjį numerį Vienybės angliškojo priedo, kuris skiriamas poetui Kristijonui Donelaičiui pagerbti.

Dar kartą prašome Vienybės skaitytojų talkos: Jūs turite sūnus ir dukras, kurie nemoka lietuviškai skaityti. Užprenumeruokite jiems VIENYBES ANGLIŠKĄJĮ PRIEDĄ. Duokite progos savo įpėdiniams susipažinti su lietuvybe ir lietuviška veikla.

Ukrainiečiai, lenkai ir kitų tautybių leidiniai, yra sukėlę milijonus dolerių kovai su nutautėjimu ir savo laikraščių angliškų skyrių laidoms. VIENYBĖ iki šiol tegavo apie 100 naujų prenumeratorių. Mes kviečiame visus skaitytojus prenumeruoti Vienybės angliškąjį skyrių: nuolatiniams skaitytojams prenumerata metams $10.00, angliškąjį priedą prenumeruojant atskirai - $5.00.

DUOKITE PROGOS SAVO SŪNUMS IR DUKROMS SUSIPAŽINTI SU LIETUVYBE IR LIETUVIŠKA VEIKLA!

VIENYBĖ

ENGLISH SECTION — APRIL 16, 1964

"BEGIN HERE"

By JANUS DI TURNO

Let us speak of differences.

The dictionary defines the word in a variety of ways. A difference is a dispute or quarrel. It is "a state of holding an opinion unlike that of others." It is also "a way or point in which people or things are different", and therefore have "distinguishing characteristics".

The world owes a debt of gratitude to the practitioners of the two "PPs" so ever-present in our lives today - psychology and psychiatry. A debt is also due to the authors of philosophical insights permeating democratic political thought. In both cases the concept of individual welfare and happiness, as well as of nations, rests in the constructive realization of differing and distinguishing individual characteristics. The essence of democracy, in turn, rests, in encouraging such differences and in being able to find progressively new levels of common ground on which to harness them for the good of all.

o

Democracy begins to fail as soon as some convince themselves that their differences are better than those of others and, therefore, that such "different" differences should be eliminated, or that their possessors are not entitled to them and should be forced into conformity.

The most devastating criticism that can be made of communism is that it does not, in fact cannot, tolerate differences; by its very nature it requires total subordination and total conformity. How impossible and absurd this is, is currently being highlighted in dramatic newspaper stories of Soviet domestic political and economic difficulties, and angry exchanges between Moscow and Peking on whether the Kremlin or Mao version of communism should subordinate itself to the other.

o

Yet, in our own Lithuanian midst we see a curious phenomenon of our most ardent anti-communists, frequently self-proclaimed, striving unrelentingly, sometimes venomously to do the very same thing which they allegedly condemn, communism - namely, to inflict conformity and a rigid unanimity on Lithuanian life. To be different, to express doubt or to allow the possibility of a choice in alternatives is to invite denunciations that one is soft, senile or on the verge of selling out to the communists.

At the bottom of this phenomenon lies, undoubtedly, a haunting feeling of insecurity, recollections of suffering and loss, and a conforming way of life that some of the post-war DPs brought with them to this country. Without question, some are uneasy in a political milieu which tolerates, in fact invites, a variety of views and choices. Some are convinced, and can argue convincingly, that only total brute force can deal with the total brute force represented by Moscow. Their emotional involvement with these matters invites one to forgive and understand their plight, but, on the other hand, one feels also an urge to scold them for not trying to develop some insights into themselves and the unreasoning, intolerant attitudes they are inflicting on others.

o

Both sides, in fact, the so-called "old Lithuanian-Americans" and the "new" - the so-called "DPs" should acknowledge, even at this late date, that there are fundamental, deep-rooted differences between them. These, however, are not unbridgeable chasms to be worked over compulsively and deepened until we are no longer able to talk to each other, or some one "wins". Let it be recalled that differences are "distinguishing characteristics" and not merely intolerant exchanges of mud. If we undertake a search for common, mutual ground, we may surprise ourselves by discovering some new unknown horizons and areas of common effort that may dramatically change the tone and quality of our present Lithuanian life in this country.

o

To continue on the current course of venom, of "who is going to best whom" is to keep sliding into disasters that can only benefit Moscow and create recruits for our own lunatic fringe in the U. S. A good example of this is the so-called "reorganization" of the Lithuanian American Council (the ALT). This is a topic in itself, but at this point let it be said that this event ill-serves American needs, to say the least, and may have given a great deal of comfort to its foes. The attitudes and mechanics that went into the reshuffle say a great deal of the malaise that we are experiencing. They must have been disconcerting to the silent thousands of well-wishers here and abroad who look to this organization for leadership.

HOLLYWOOD ACTRESS RŪTA LEE is back in U. S. A. after visiting her 84-year-old grandmother in Soviet occupied Lithuania. She was interviewed by Vienybe's English Editor, Demie Jonaitis (at right). A reception welcoming the actress from her trip abroad was given by Mrs. Amelia Sinus and her son Walter at their Brooklyn residence. Ruta Lee said that Lithuanian authorities promised to permit her grandmother Mrs. Ludvisa Kamandulis to emigrate to America. Ruta Lee traveled to Lithuania with her parents, Mr. and Mrs. Joseph Kilmonis.

Photo by S. Narkėliūnaitė

FREE ELECTIONS ASKED FOR CAPTIVE NATIONS

Rep. Bob Wilson, Chairman of the Republican Congressional Committee, has called for a free elections in the "captive" nations now under communist control. In a Resolution introduced into the House, Wilson asks that our United Nations representative Adlai Stevenson bring up the matter of free elections since the UN has shown great interest in furthering self-determination around the world. His Resolution calls for removal of Red occupation troops and the holding of free elections under supervision of the UN.

Included in the Wilson Resolution as "captive" nations are Cuba, Lithuania, Latvia, Estonia, Poland, Hungary, the Ukraine, Czechoslovakia, White Ruthenia, Rumania, East Germany, Bulgaria, Armenia and Albania.

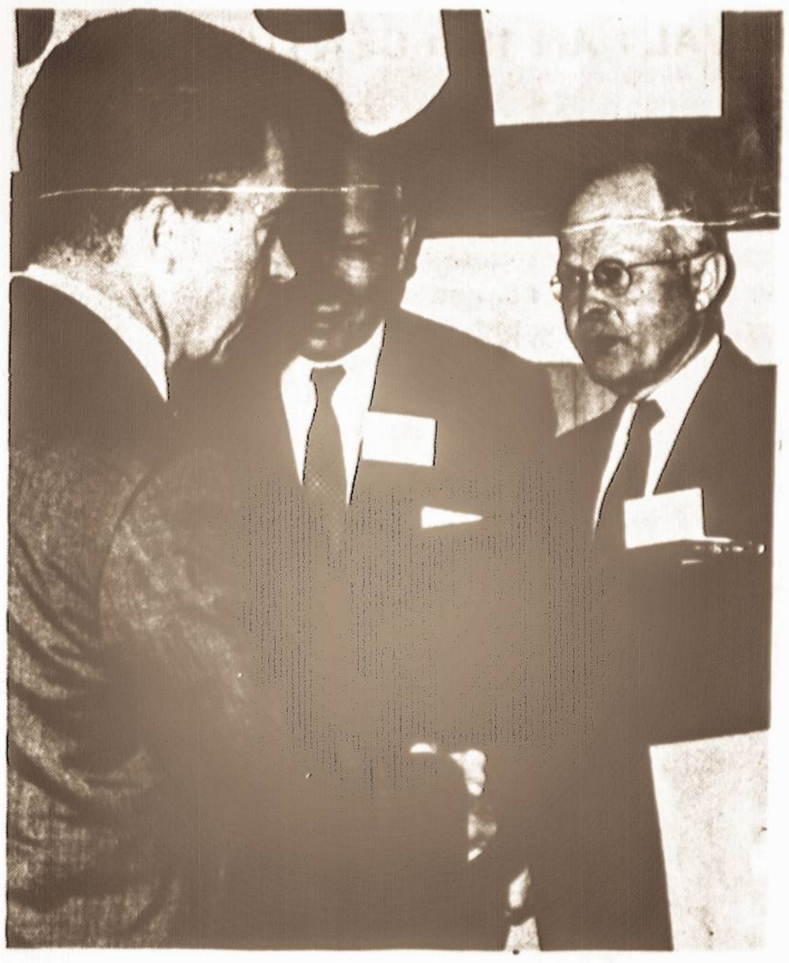

ANTHONY O. SHALLNA (right), Honorary Consul of Lithuania in Boston, Mass., recently celebrated his 70th birthday. Born in Scranton, Pa., he is a graduate of George Washington University, and has made a fine record as attorney. In the photograph above Anthony O. Shallna, an active Republican in Massachusetts, is greeting the former Vice-President Richard Nixon, as A. S. Treciokas of New Jersey looks on.

Photo by J. N. Tysliava

ETHNIC GROUPS TO JOIN LOYALTY DAY PARADE

Large contingents from the ethnic groups that make up so much of New York City's population will march in colorful costume in the Annual Loyalty Parade on Saturday, May 2nd, according to Michael J. Caslin, General Chairman of the Parade Committee.

The parade will step off at noon at 95th Street and march down Fifth Avenue to 62nd Street. Mayor Robert F. Wagner will head the procession as Grand Marshall. The parade is sponsored by the New York County Council, VFW, Daniel T. Lowery, Commander

Governor Nelson A. Rockefeller and Council President Paul R. Screvane are Co-Chairmen of the Committee. Contingents from the armed forces, veterans groups, schools and government will march.

A. Oslapas was named Chairman of the Lithuanian group.

VIENYBĖ The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkeliūnaite. Senior Editor: Vytautas Sirvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: $7.00. for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

The Importance of Donelaitis

YESTERDAY, TODAY AND TOMORROW

by DEMIE JONAITIS

Yesterday

English scholars have yet to discover that, as a poet, Kristijonas Donelaitis stood shoulder to shoulder with his contemporary in England, James Thomson. Both men were realists sensitive to man's relationship to nature and God; each produced a major work called "The Seasons." Dr. Samuel Johnson wrote of Thomson: "He thinks always as a man of genius; he looks around on Nature and on Life with the eye which Nature bestows only on a poet."

Thomson, by breaking away from tradition and liberating literature from slavish imitation of geniuses like Milton and Pope, released creativity into new channels of development. Donelaitis, behind the iron curtain of a Lithuania in the strangehold of 18th century foreign domination, remained unknown to the outside world; but he has surpassed Thomson as a liberating force.

Of the two poets, Donelaitis was the more exact realist. Stylistically, he did not embroider; he called fish - fish, not "a finny race" as Thomson did. Moreover, in communicating emotion and thought, he understood that poetry ought not be a sermon, but a sharp experience of life itself. People in Thomson's poetry do not come to life but remain shadowy figures, while he conceptualizes the meaning of their lives with sermons such as:

O mortal man, who livest here by toil
Do not complain of this thy hard estate...
Withouten that would come a heavier bale,
Loose life, unruly passions and diseases pale.

In contrast, Donelaitis' people are very much alive and philosophy grows out of their experiences. The excerpt from "The Seasons" printed on this page communicates a message identical with Thomson's, but the technique of communication is different. Donelaitis recreates life itself and, through Prickus, Mikols and Diksas, fires emotion and thought, the immediacy of which persuasively involves the reader.

While Thomson survives as a poet who liberated literature in his era, Donelaitis survives as a liberating force of men. With his realism and the superb honesty of his style, he transmitted to his people, generation after generation, a force comparable with Gandhi's in India: passive resistance and a God-centered self respect.

Today

The creative Lithuanian writer today is a tragic blighted figure. He is like a a man who, on an exquisite spring day when life bursts from every dark corner of the earth, sees only the brilliant sun that bleakly angularizes the ruins of a war-ravaged homeland. Donelaitis saw both the shadows and the springtime.

The current Lithuanian writer seems doomed to meet his oblivion in compromise. If he is a refugee, he must remold himself in the rigid forms of his adopted country. If he has remained in Lithuania, he finds himself willy-nilly conforming to the shadow of Marxist principles.

If, however, he is a stubborn individualist who has fled Lithuania and refuses to lose his identity in a foreign country, he breaks out into hostility towards all Lithuanians who do not seem to be as militantly active as himself. He sermonizes and calls for polemics. Such a man is the most tragic figure of all, for he can not, in the ruins, see any light but his own; he has lost his capacity for perception, logic and survival.

It is this type of refugee who might reread Donelaitis creatively and discover in him that invaluable patience with events in time; then he will experience a renewal of faith and perhaps even come to an understanding of the Sermon on the Mount. He may learn to laugh at the desperation with which the current communists adopt Donelaitis and try to convert him into a comrade in dialectic materialism.

Tomorrow - THE COMMUNISTS AND DONELAITIS

A few months after the 1940 Russian occupation of Lithuania, the communist press presented the people of Lithuania with a new, beautifully illustrated edition of Donelaitis' "The Seasons." This gesture, followed by a translation of the poem into Russian, suggested that communists were bent, not on annihilation of national culture as so many fear, but on a bilingual dialogue of mutual admiration.

Now in 1964, when Lithuanian refugees scattered all over the world celebrate the 250th anniversary of their great poet, the communist press in Lithuania surpasses the press in exile with its tributes to Donelaitis. Its official writer's journal,

Continued on Page 3

OUR AUTHORS AND BOOKS

* PROF. BURGI sponsored a lecture on the Lithuanian poet Kristijonas Donelaitis at Princeton University. The guest speaker was our Estonian friend A. Rannit.

* FRANK B. MAST (Pranas Mastauskas) has left a volume of verse, recently published in a 240 page volume. The late Frank Mast was an attorney, who distinguished himself during World War I, campaigning for recognition of Lithuania's independence.

* "ONE PROCESS" by Algis Budrys heads the list of 12 Great Classics of Science Fiction, published by the Fawcett Publications in their Gold Medal Pocket Book series. Algis Budrys is the son of the Lithuanian Consul General in New York.

* BISHOP FULTON SHEEN has asked Father A. Švedas (former Navy Chaplain and currently a Marian Missionary in Argentina) to write an article on Argentinian missions for the World Mission magazine. Bishop Sheen became interested in Father Švedas, after seeing the latter's article on our missions in The Marion.

* THE LITHUANIAN FUND will finance the publication of an English reference book about Lithuania, its geography, inhabitants, history.

SURVIVAL : AN 18th CENTURY POEM FOR THE 20th CENTURY

THE SEASONS by Kristijonas Donelaitis (1714 - 1780)

"Greetings, everchanging earth, spring's rituals are finished;
Greetings, man, for you've survived to welcome summer,
With what lusty pleasure, you savor every blossom.
May the Lord allot you springtimes in abundance,
Granting you enjoy them, spirited and strapping.
God, reward each man who, loving our Lithuania,
Labors well as serf, but boldly speaks Lithuanian;
May he live to hail each winter's end, stout-hearted,
And, God willing, meet each summer merrymaking."

Thus, before Whitsuntide, Prickus roused the peasants,
Drudges scorned and racked with serfdom's wretched labors.

"Mark this. A restless sturdy body, always busy,
Seems inspirited by God's own gift, His finest;
The man who all day hustles roundly till he's weary
Bows before his meager supper with contentment;
Having eaten, thanks the Lord with satisfaction,
Rolls into his bed, worn out but strong and happy,
And thus outwits the highborn lord who, richly tailored,
Reaches for his spoon, but stops to list his ailments.
What good is Mikols who confers the world his presence,
Bobbling bloated paunch, himself puffed like a bladder?
Lesser than a rogue, so troubled and uneasy,
He cringes in his blubber, a Cain who's scared of heaven.
What good is Diksas, so rich he might as well be naked,
He kneels before his horde of gold and worships, groaning;

Donelaitis...

Continued from Page 2

Pergale, features eulogies by no less than 14 writers; only 8 writers honor Donelaitis in the refugee cultural magazine Aidai, published by Lithuanian Franciscan Fathers in Brooklyn. The paper of the refugee magazine is expensive and heavy while that of the communists is sleazy and cheap; what is contained on the pages of each magazine is of similar value.

✵The enthusiasm of the communist press for Donelaitis invites investigation. It is a paradox that, concurrent with the recently renewed efforts of the Soviet to methodically stamp out religion and inculcate atheism, the communists pay such homage to Donelaitis — a Christian pastor whose "Seasons" inculcated Lithuanians to live the Sermon on the Mount, love their nation, and confront the foreign occupants with the steel of passive resistance.

✵In "The Seasons", Prickus - the poet's mouthpiece- rallies the peasants toward self respect and hope. He inspirits them with the self-image of men who rise above degradation by working with vigor at lowly chores, confident in the faith that God has His plans and hierarchies beyond man's immediate understanding. Through characters like Mikols and Diksas, the poet concretizes the idea that the divine plan includes a built-in force of self-destruction in unjust men. The just man loves God, neighbor, nature and his country.

✵This then is the essence of Donelaitis' "The Seasons". Is this what the communists admire? Russian translator of "The Seasons", Davidas Brodskis, writes in Pergale: "When I read his poetry, I feel a profound moral and aesthetic joy." And writer Baltrusis, rejoicing because the translation reaches millions of Russians, boasts: "Our friends are astonished. 'What an extraordinary realist - your Donelaitis. From the most prosaic everyday events, he concocts the deepest poetry.' " As Pilate asked, "What is truth?", we ask, ""What is realism?"

✵For the devotees of dialectic materialism, realism entails applauding Donelaitis whom they dismember, dissect; and then, discarding what they consider obsolete in him, they put him together again into a 20th century promoter of communism. Writer Macevicius, performing his autopsy, admires the material remains of the poet's sensitivity to "the pulse" of nature, and to man's social and economic inequality; but the spiritual life that once vitalized the corpse, he dismisses as though it never truly existed. Donelaitis is reduced to an opportunist, a victim of his time, a poor man who entered the church because it was the only way he could get an education. Macevicius declaring emphatically, "Donelaitis, unlike most theologians, was dedicated to reason", writes a scholarly treatise to demonstrate that Donelaitis' rationality is more cogent than his religion. As an example, he points out that the poet does not claim God is springtime's dressmaker but he does claim implicitly that nature is self-reliant and springtime herself "dresses once more her naked back."

✵The communist writers excise God neatly, but it is not so easy for them to dismiss Donelaitis' nationalism and passive resistance. However, as good realists, they utilize these principles to combat another nationalism - the Germans'. Eloquently Baltusis writes in Pergale: "When Hitler's hordes, armed to the teeth, pressed towards the Volga... through rivers of blood and tears... when, with arms, work, word and pen, men fought back... then among the freedom fighters, side by side, marched our ageless Donelaitis. Bitterly his voice rang through Moscow radio, stirring the hearts of the oppressed..." With anti-German and anti-French quotations from "The Seasons", Baltusis resurrects 18th century Donelaitis to help the Soviet crush 20th century Europe. He does not mention that in 1757 Donelaitis took refuge in deep woods from Russian invasion, nor that the 20th century Russian occupants have russified the very name of the poet's parish. Nor do they realistically ask what Donelaitis would think today if he were to see on Lithuanian street signs, books, records, stamps - the stamp of Russian print.

"THE SEASONS" (Illustration by V. Jurkunas)

✵That the realism of a pastor-poet, grounded in Christian philosophy, so theatrically enthralls the communist press precipitates every rigidly militant refugee into myopic fury. This is no time, however, for emotional extremes which can disable the strongest of men. Moreover, rage at the Lithuanians who write for Pergale exposes in those who rage an anti-Christian lack of compassion and charity, for do we know what Lithuanians behind the iron curtain really think and believe?

Is it possible that Lithuanians, so ubiquitously unconforming, now all conform with the occupants of their country?

In all fairness, it should be recorded that, in Pergale, the element of spontaneous and honest appreciation of Donelaitis outweighs the insinuated shafts of communist ideology. Perhaps a militant aggressiveness on the part of the writers might very well be reciprocated with Soviet militancy which would silence even Donelaitis in Lithuania. Such writers may be no different from the 18th century peasants of whom the poet wrote:

God, reward each man who,
loving our Lithuania,
Labors well as serf, but
boldly speaks Lithuanian.

Whatever the situation may be, Donelaitis is strong enough to resist the current perversions of his thought. Today, like a fifth column, like Christ come down from the cross, he walks through the woods and villages of his beloved Lithuania while the free world witnesses a perversion of Marxism itself: Soviet communism, in the face of the Chinese reds, openly converts to nationalism. Such news comes like springtime - Donelaitis' springtime.

LITHUANIAN LANGUAGE

By THEODORE S. THURSTON

This excerpt is a part of the introduction to Thompson's Volume II Comparative Philology and An Outline of Lithuanian Grammar", which is now being published by the William-Frederick Press, Inc., 55 E. 86th St., New York.

The volume contains very important information about the Lithuanian language, its origin in the distant past, and its very great importance in the field of comparative philology.

This volume has been prepared essentially for students of philology; nevertheless, it should prove of much interest to any person who is interested in the Lithuanian language and its great antiquity and beauty, as described by eminent linguistic savants. The Lithuanian language has a remarkable similarity to Sanskrit; its present day grammar, morphology, and phonology have been altered very little since its earliest inception.

The Lithuanian language is very important in the field of comparative philology, and it is regarded by renowned philologists as the key to the civilization of mankind. This volume is a guide to that language and a method for learning it. The language shows in its basic words and grammatical structure a remarkable similarity to Sanskrit, which dates back to 2000 B. C. or earlier. This volume contains the necessary elementary grammatical rules for the students of phflology, and it will also serve as an introduction to more intensive studies of Lithuanian language and its imimpirtance in the field of comparative linguistic science.

The beginning of language is beyond our knowledge. Whatever the antiquity of the human race, we have no actual knowledge of its language earlier than about 4000 B. C. This is the period of the oldest Sumerian documents of the lower Euphrates Valley. Even this date must be relatively late in the history of mankind, and it is clear that language had already undergone a long course of evolution.

The Lithuanian language, whatever its antiquity, is of a wonderful structure, more perfect than either Sanskrit or Greek, more copious than Latin, and more exquisitely refined than any of these three. Yet, Lithuanian bears to all three of them a stronger affinity than could have been produced by nature, not only in the roots of verbs, but also in forms of grammatical structure and the morphological construction of words. So strong is this affinity that any philologist can see very clearly that Sanskrit, Greek, and Latin must have sprung from a common source, Lithuanian.

Illustrations by V. JURKUNAS

Tell me, why are rich men plagued by such afflictions,
Why does death reap up the lords before their hour?

"No riddle this: too elegant for peasant labor,
Slothful, shamming good, they overstuff their stomachs;
But we, the wretches, all day briskly hurry-skurry,
Our stomachs lean with whey and buttermilk, the skimmings;
We down a snatch of bacon or Lithuanian sausage
And work the better at the chores they force upon us."

(Translated by DEMIE JONAITIS)

Asked to part with just one coin, he fears the parting
And gorges like a hungry idiot on uncooked victuals,
Shivering in his finery, a ragged beggar.

"They scoff at us Lithuanians, shunned as bast-shod wretches;
We're ridiculed by lords, we're scorned by all their servants;
It's odd, it is, we're not afflicted by their ailments.
In town or country manor, grunting, how they grovel,
Even while the summer visits all and cheers us;
There's one lord in grip of gout, so loutish, bawling,
There's another bellowing, outlandish, for a doctor.

"They left us so much to be thankful for..."

Lithuanian Philatelic Society at the World's Fair

Vincent W. Alones, president and spokesman for the Lithuanian Philatelic Society, has announed that it will join with several other internationally known philatelic societies in the World Stamps Exposition Limited, to exhibit at the New York World's Fair in the Better Living Center, April 22 thru May 3rd. 1964. Mr. Alones, current president and charter member of the Society, is a noted collector of United States and Baltic States stamps. He is a member of the American Numismatic Association, the American Numismatic Society, and several other local coin clubs.

The Lithuanian Philatelic Society of New York was organized ten years ago in April 1954, and since that date membership has expanded throughout the U. S., Canada, Europe and S. America. There are several members in East and West Pakistan. The first president of the Society was Ch. Motuzas, who, aside from his interest in philatelism, is also responsible for several documentary films of Lithuania, and the 1939 World's Fair: A good amount of footage was shown as part of Progress Report 2, for the current World's Fair, over the NBS-TV Network.

Mr. Motuzas was succeeded by Joseph Mulevich, an internationally known collector who specialised in stamps of the United States, the United Nations, the Baltic States, and the Vatican. He has been the Society's ambassador in visiting other groups in the United States and Canada, coordinating their activities with the Lithuanian Society in New York.

As one of the most important stamp clubs in the world, its members have participated in some of the most noted stamp exhibitions, such as "Fipex", "Balpex", "Lithpex". Dr. John Buchness, of Baltimore, won the Bronze Medal at "Fipex". Two members of the society participated at the Brussels Fair, and received silver gilt medals. For the past seven years the society has participated at the A. S. D. A. Shows in New York, and holds its meetings at the Interpex Show. Its counterpart is the Philatelic Society "Lithuania" of Chicago, Illinois.

The membership of the society includes Dr. Walter Eisen of Chicago, Dr. John A. Buchness, Walter E. Norton of Philadelphia, Joseph Mulevich and A. Ruzgas of New York, all of whom are qualified judges and have participated in local and regional stamp shows. John Norton of Lynbrook is the present treasurer of the American Revenue Society. Arnold Engel of Philadelphia publishes The Latvian Philatelist. Emil Marcovitch of Paris, France, has contributed cover designs of the bulletin, and Vytautas K. Jonynas of Jamaica, N. Y. is the designer of the Saar and Wuertemburg stamps, and the Vatican St. Casimer stamp. He also designed the cross that has been erected at the Vatican Pavilion at the New York World's Fair. Mr. Jonynas also created the stamps for the now defunct French Zone states of Germany.

LITHUANIAN AMERICANA IN WEST VIRGINIA

An intriguing bit of Lithuanian Americana nestles in the beautiful mountains of West Virginia, which is a part of the currently much publicized Appalachian area.

Between the coal-mining town of Thomas and the crossroads of Horse Shoe Run, there is a little shrine, locally called the "Smallest Church in the World". It is indeed, small, and it is in every respect a church - a lovely little stone and brick structure, set in a grove between mountain tops, with a little steeple, a miniature altar, and an intricate handmade wooden cross of traditional geometric Lithuanian design.

Mass is celebrated. Tens of thousands of tourists visit the shrine annually, on their way to enjoy the scenic Blackwater Falls State Park, or to view the majestic, uncommonly beautiful West Virginian peaks and sweeping valleys.

The church was built by the second generation American Lithuanian family, the Milkints, in honor of their immigrant parents who came to the Thomas, W. Va. area in the eighties and settled there to work in the mines. The shrine is a touching gesture on the part of the present of its gratitude and obligation to the past, and binds symbolically the present with the era and conditions in which VIENYBE itself was established 78 years ago.

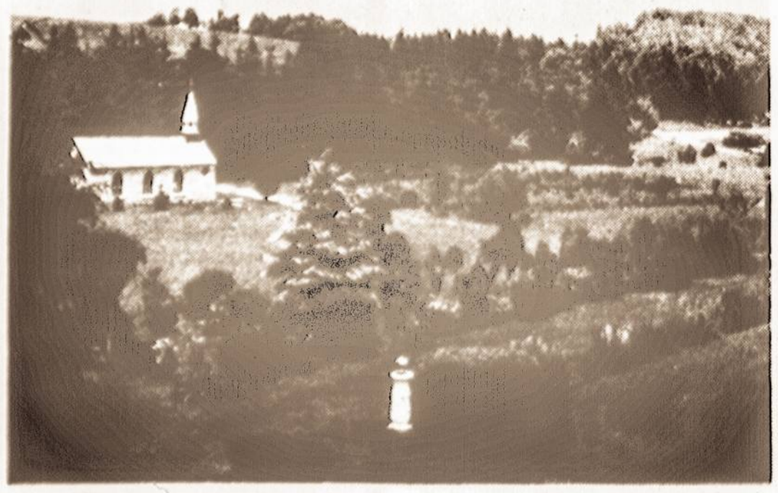

"Smallest Church in the World" nestled in the beautiful mountains of West Virginia.

Pete Milkintas, who lives with his wife at Horse Shoe Run, puts it very simply:

"Our folks worked so hard after they came from Lithuania, and left us so much to be thankful for, that we felt we had to honor them in some way. So we built this little church to remember them and for others to enjoy."

Few of the numerous visitors who stop at the church fail to make their visit without a small contribution in coins. The money thus collected goes to various local charities, perpetuating in yet another form the memory of the elder Milkintai among the people of West Virginia's valleys and peaks.

M. V.

CHAMBER MUSIC IN LITHUANIA

A determined effort is being made in Lithuania today, to develop chamber music originated by Ciurlionis and Gruodis. A student of the latter, the composer Juzeliūnas has written a quartet for strings, which was performed during the recent Congress of Lithuanian composers. A sonata for piano and violin was offered by Bražinskas, and a phantasy for the violin by Raciunas. Vainiunas contributed a piano suite "Homeland's Meadows", and Paketuris presented two preludes for the national Lithuanian instrument - the kanklės. Other compositions included a piano suite by Rakasius for children, "My Toys".

---

* Ballet master at the State Opera in Rio de Janeiro is Brazilian born Lithuanian Vytautas Aukstinis. In Uruguay, Dr. R. Mekšraitis is soon to become a professor of medicine.

LITHUANIANS IN THE NEWS

* LIBERTY FEDERAL Savings and Loan Association of Philadelphia, Pa., will observe its 63rd Anniversary from April 29th to May 29th. Established in 1901 by a group of active Lithuanians, the assets of the bank at the end of 1963 exceeded $60,000,000. Anne M. Cheleden, Executive Vice-President and Manager of the branch office at Stenton Ave. & Duval St., announces that souvenirs will be given to all who add to savings and free gifts for new accounts.

* 530 HIGH SCHOOL students in Massachusetts will receive $150,000 in sholarships to study medicine. Among them are Lithuanians: Danuta J. Venskus and Miss Antonelis of Boston, Aldona T. Bliknaitis of Dorchester, Barbara A. Kleponis of Hyde Park, Stanley J. Burba of Salem, Mary E. Alonis of Worcester.

* BARITONE ALGERD BRAZIS, formerly with the Met, will sing with the Peoria (Ill.) symphony orchestra on April 15th. On April 19th, 25th and 27th Brazis will sing the leading role in "Tosca", which will be performed in Chicago at the Studebaker theatre.

* ANTHONY DRAPE (New Jersey - born Antanas Drapakauskas) is one of 7 U. S. Vice-Consuls in Toronto, Canada. He has served the State Department in Delhi, India and Vienna, Austria. His Lithuanian is excellent.

* LITHUANIAN BORN Laurence Harvey has produced and directed a film "The Ceremony", recently shown in Boston and other cities. He also plays the leading role. It is a handsomely photographed and carefully plotted film, heavily atmospheric of Spanish Tangiers, with some special moralizing. Harvey portrays an innocent man who awaits the firing squad for his alleged participation in an armed robbery during which there was a killing. Harvey and the cast play their parts with such zeal that "The Ceremony" rings with beguiling conviction. Another triumph for Harvey - born Skikne.

Vincent W. Alones is surrounded by contestants, competing for the title of "Miss Stamp" and "Miss Coin". The contest was sponsored by the World Stamps Exposition in preparation for the opening of its exhibit at the New York World's Fair.